

Četvrtak, 2. jun 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), juče smo vas zaustavili u sred pitanja. Pokušaćemo da se pobrinemo da se to više ne dogodi. Izvolite, nastavite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne znam da li još uvek imate dokument koji smo juče podelili. Svakako imamo kopije. Molim da se to preda i svedoku. Gospodine Stevanoviću, dok čekamo na dokument, verovatno se sećate da smo juče gledali jedan drugi dokument, dokument od 2. juna upućen Stojiljkoviću i drugima, a koji je imao jednu pogrešnu stranicu prikačenu pri kraju i u kom se govori da su specijalne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova stigle u ustanovu u 5.00, 22. maja. Molim vas sada da pogledate ovaj dokument. Dolazi od upravnika zatvora, Aleksandra Rakočevića. On se spominje u ovom drugom dokumentu. Da vidimo sada prvu stranu. Na prvoj strani stoji da je dokument upućen Ministarstvu pravde u Beogradu. Usput rečeno, pre nego što zaboravim, da li je osoba vašeg čina u Ministarstvu pravde u to vreme takođe nosila prezime Stevanović, ali drugačije lično ime?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, postojala je jedna takva osoba na mom položaju, ali postojalo je još nekoliko pomoćnika ministra pravde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo ovaj dokument, vidimo da je to izveštaj o vazдушnim udarima NATO. Počinje 19. majem, ali pozivam Pretresno veće da pogleda dno prve strane na engleskom. Vidimo da ovde stoji sledeće pod tačkom 4, "Uništena je glavna zgrada" i tako dalje, "zatvorenike smo privremeno smestili na sportski teren". Zatim idemo na drugu stranu. Tu ima dosta stvari koje nas sad ne zanimaju. Tu se govori o 21. maju. Kaže se da bombardovanje traje do 10.30. Spominje se smrt zamenika upravnika...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nemam prevod.

prevodioci: Ovo je prevod na BHS, kanal broj 6.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo da ovo ide sve dalje do 21. maja. Pominje se, dakle, smrt zamenika upravnika, desetine su poginule i ubijeni, dolazak novinara, istražnih sudija i, zatim, na trećoj strani piše: "Odmah nakon što su novinari otišli". To je, čini mi se, takođe i kod vas na trećoj strani: "Odmah nakon što su novinari i kamermani otišli prema glavnom putu, počeo je vazdušni napad tokom koga je uništena kompletna infrastruktura". Dalje, "prema našoj vizuelnoj proceni, poginulo je oko 100 zatvorenika. Većina njih su zatrpani pod ruševinama".

SUDIJA BONOMI: Jeste li rekli 500 ili 100?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako sam rekao 500, pogrešno sam rekao. Ovde piše, naravno, 100. Zatim se govori i da je parking pogođen i zatim se spominje i ovo: "Dana 22. maja 1999. godine, oko 5.00, stigla je specijalna jedinica MUP-a koja je ušla u zatvoreni deo doma, a po njihovom naređenju radnici službe obezbeđenja su povučeni u širi prsten oko kružnog zida. Nije nam poznato šta su tamo radili, ali su se čule detonacije. Ta ista jedinica MUP-a ponovo je došla oko

17.00 i 23. maja oko 5.00". U zaključku dokumenta se kaže: "Dana 24. maja 1999. godine oko 6.00 stigla je druga jedinica MUP-a sa 10 autobusa i tri kamiona kojima je izvršena evakuacija osuđenih lica u nepoznatom pravcu. Oko 9.00 taj transport je završen". A sada idemo polako unazad. Da li je jedinica MUP-a koja se ovde spominje da je došla 24. maja, ona jedinica MUP-a o kojoj ste vi govorili, ona jedinica koja je evakuisala zatvorenike?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, to bi trebalo da znači to. Iz ovoga to proizilazi, ali je malo čudno da upravnik zatvora ne zna da su osuđena lica upućena u Lipljan (Lipjan), već konstatuje u nepoznatom pravcu. To mi je malo čudno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda mu to nije rečeno. Kako vi znate da mu je to rečeno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije moguće da mu nije rečeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Dobro. Idemo sada nazad na ovo šta je upravnik ovde napisao da se dogodilo u 5.00. To se poklapa sa dokumentom koji je doneo optuženi i koji se završava na čudan način. Ovde, takođe, stoji da se nakon ulaska specijalnih jedinica čuo zvuk detonacija. Zna li nešto o tome, gospodine Stevanoviću?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne znam ništa o ovome. Prvi put čujem za nešto slično.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To nije prvi put, jer da ste pogledali dobro dokument kojim smo se juče bavili, a koji se nalazi u zbirci dokumenta optuženog, onda biste to videli. Ali možda niste usredsredili svoju pažnju na ovo šta piše ovde, 5.00. Jeste li pregledali ove dokumente pre nego što ste došli da svedočite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam pokušao da pregledam sve dokumente koji su stigli. Već sam jednom odgovarao na vaše pitanje i rekao sam da nisam sasvim detaljno mogao da stignem da pregledam svaki dokument. Naravno, detalja iz ovog citata koji ste sada pročitali sećam se iz dokumenta koji smo juče gledali. A ti

detalji se odnose na ulazak jedinica policije u 5.00 i u ova dva ostala termina, ali ne sećam se da je u dokumentu koji smo juče gledali bilo reči o tome da su se čule detonacije. Doduše, ovde se ne kaže od čega, kakve detonacije i tako dalje. Ali ne sećam se da je to pisalo u dokumentu koji smo gledali juče.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, to ste dobro приметili. Isto tako u ovom dokumentu ni na koji način ne stoji da su te detonacije bile uzrok bombardovanja. Pisalo bi da je bilo bombardovanje, da je to bilo tako. Gospodine Stevanoviću, da li je istina, koju vi zapravo znate, sledeća: kao što sam vam juče rekao, postojao je ciničan plan da se ubiju svi albanski zatvorenici u tom zatvoru, a da se onda za to okrivi bombardovanje NATO? Da li je to istina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije istina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Međutim, vi ovom Pretresnom veću ni na koji način ne možete da objasnite ...

SUDIJA ROBINSON: Da li su poginuli samo Albanci?

TUŽILAC NAJS: Mogao bih to detaljnije da objasnim. Samo Albanci su poginuli. Iako sada nemamo vremena da sve istražimo sa ovim svedokom, teza Tužilaštva je da je u zatvoru postojao jedan manji broj srpskih zatvorenika. Oni nisu bili nužno izdvojeni od ostatka zatvorske populacije u specijalnoj srpskoj jedinici, ali oni su držani u jedinicama gde se mislilo da neće da budu izloženi riziku prisustva pristalica OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). Mislim da je to bila jedinica broj 6.

SUDIJA ROBINSON: Jeste li vi o tome izvodili dokaze?

TUŽILAC NAJS: Ne, samo objašnjavam kakav je naš stav. U svakom slučaju, ni jedan od njih nije izgubio život kao rezultat ovoga štase događilo. Bez obzira na to da li su bili izdvojeni ili nisu, koliko ja znam, niko od njih nije poginuo.

SUDIJA ROBINSON: Vaši argumenti treba da budu zasnovani na dokazima koje ste izveli.

TUŽILAC NAJS: Svakako. Naravno, kad detaljnije iznosim stvari, to je zasnovano i na dodatnim informacijama koje u međuvremenu dobijam i u vezi s kojima ću da vam možda podnesem dodatni zahtev što se tiče replike ili možda čak ponovnog izvođenja dokaza Tužilaštva. Kao što sam jasno rekao svedoku u toku postavljanja pitanja, neki od materijala koje mu sad iznosim su materijali koje smo nedavno dobili, kako dokumente, tako i druge izvore.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Odgovarajući ovde na pitanja o "Dubravi", vi niste razmotrili, možda niste imali prilike da razmotrite i neke od dokaza koji su deo ovog sudskog spisa. Da li vam je poznata činjenica da je danski sudsko-medicinski tim pregledao zatvor u avgustu 1999. godine i video kamerom snimio ono šta je tamo zatekao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznata ta činjenica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ću da vam pustim neke inserte iz tog snimka i pitaću vas da li želite da prokomentarišete ono šta se vidi, pa možda preispitate vaše mišljenje o ovom incidentu. Ceo video snimak traje oko sat i po.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vidimo prvo snimak iz vazduha ovog veoma velikog zatvora. Tu se, takođe, vidi i spoljni zid i jedan niz zgrada unutar jednog kvadratnog oblika. Sa strane vidimo i sportski teren, a ovde sada, čini mi se ... Dakle, sportski teren nam sad izlazi iz vida. Ovo su neki od blokova za zatvorenike. Vi ste i sami preleteli ovaj zatvor, zar ne, gospodine Stevanoviću?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tokom 1998. godine, orijentaciono.

TUŽILAC NAJS: Ovde, dakle, očigledno vidimo rezultate eksplozije jedne bombe, na ovoj zgradi. Vidimo i druge zgrade koje nemaju rupe na krovu. Dobro. Molim sledeći insert.

(Kraj video snimka)

SUDIJA KVON: Da li je ovo već u spisu?

TUŽILAC NAJS: Da, ovo je dokazni predmet 165, tabulator 8.

SUDIJA KVON: Ovo još nismo videli.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nismo gledali u sudnici, ali je uvršteno u spis. Ovo je snimak iznutra. Ovo šta sada gledamo i ono šta tražimo je ... Vidite li ove rupe na podu? Videćemo ih više. Vidite li ovo, ovakve rupe na podu? A ovde možete da vidite, isto tako i oštećenja na zidu. Gospodine Stevanoviću, prema vašem iskustvu, da li ovo izgleda kao šrapnel od ručne bombe?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu zaista da se izjasnim o tome da li izgleda kao šrapnel od ručne bombe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde vidimo jednu sobu sa, izgleda, posteljinom i sličnim stvarima. Opet oštećenja na podu, tragovi šrapnela na podu. Sledeći insert, molim. Opet vidimo tragove gelera i na plafonu i na zidovima, ventilaciji, ako je to ventilacija. Molim da ovde stanemo. Ovde takođe vidimo jednu rupu u nekoj vrsti cevi. Gospodine Stevanoviću, ovo šta ste do sada videli, vi ste jedan policajac na visokom položaju, u to vreme ste bili, a i pre tog vremena ste imali čin generala, recite nam da li je ovo šta se ovde vidi, da li to izgleda kao posledica pucnjave i eksplozija ručnih bombi u ovim soba-

ma?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne mogu zaista da se izjasnim o tome, zato što nikada nisam imao priliku da vidim takve tragove. To bi bolje mogli, o tome bi bolje mogli da govore kriminalistički tehničari. Meni ovo jednako liči i na neke tragove bombardovanja većih bombi. Dakle, može da liči i na neke fragmente iz većih bombi. Ali, stvarno, ne smatram se stručnim da mogu da dam odgovor na takvo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite, zaustavimo se ovde. Ovde vidite neke tragove koji su možda fragmenti veće bombe. To su tragovi čega? Dakle, ovo su zgrade koje nisu oštećene na ovom mestu. Recite nam šta bi ovde mogli da budu fragmenti veće bombe?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam zaista na šta mislite. Ja ovde vidim kao nekakve papire ili čaršafe ili tako nešto.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne. Pitao sam vas u vezi sa prethodnim odgovorom i prethodnim snimkom. Vi ste za to rekli da vidite tragove koji bi mogli da budu fragmenti većih bombi, pa me zanima da mi kažete šta ste u vezi s tim mislili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam tvrdio da su to tragovi većih bombi, nego sam hteo da objasnim da ne mogu da potvrdim da su tragovi ručnih bombi, jer tragovi, onakvi kakve sam video, mene ne dovode u vezu sa bilo kojom vrstom bombi. Očigledno da su posledica nekakvih rasprskavajućih fragmenata koji su ostavili takve tragove, ali to ne mogu da dovedem u vezu sa veličinom i sa vrstom eksplozivne naprave.

TUŽILAC NAJS: Sledeći insert, molim.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SUDIJA BONOMI: Ovde postoje dva zasebna pitanja. Ono šta vam je pokazano su bili tragovi na zidu, a meni se čini da ste spominjali neke komade materijala koji su došli od neke eksplozivne naprave.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja sam objašnjavao da tragove koje sam video na zidu i na podu, po onome koliko ja iskustvo imam, mogu da dođu od različite eksplozivne naprave. Od fragmenata eksplozivne naprave različite vrste. Ne mogu to da dovedem u vezu sa konkretnom eksplozivnom napravom.

SUDIJA BONOMI: Vi ste se ovde izrazili, ili je to barem bilo tako prevedeno, tu piše fragmenti ili delovi većih bombi. Jeste li vi tada govorili o tragovima na zidu ili ste govorili o nekim komadima, ili i o jednom i o drugom?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Govorio sam o tragovima na zidu koji su nastali kao posledica fragmenata od neke eksplozivne naprave.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, nije li situacija takva da svedok ovde ne može da nam bude od velike pomoći?

TUŽILAC NAJS: Svedok je pokušao da nam pomogne u vezi sa raznim materijalima i dao nam je svoje zaključke šta se dogodilo u "Dubravi".

SUDIJA ROBINSON: Mislim na ovo pitanje o tome odakle dolaze ovi fragmenti. On nema dovoljnu ekspertizu u vezi s tim.

TUŽILAC NAJS: On nema ekspertizu i on nije razmotrio sve ove materijale i druge materijale forenzičke prirode o kojima ću ja kasnije da govorim i možda je jednostavno njegovo svedočenje o ovoj

temi potpuno bezvredno. Postoji još dosta materijala naučne prirode koji govore o nalazima i koji će možda ovom svedoku da daju mogućnost da zaključi neke druge stvari.

SUDIJA ROBINSON: Ja se baš ne slažem s ovim vašim načinom ispitivanja, ali izvolite, nastavite.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je mesto gde su zatvorenici pušteni da spavaju posle prvog bombardovanja i oni su tamo pronađeni. Ovde vidimo jednu stražarnicu u uglu i zid okolo. Recite nam, ako vam ja sada iznesem tvrdnju, kao što sam i rekao, da na ovom mestu nisu pronađeni nikakvi krateri bombi, možete li da mi protivrečite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da ne mogu da vam protivrečim, jer nemam saznanja. Nikada ovde nisam bio, na ovom mestu. Prvi put vidim snimke i sve šta biste mi rekli, mogu da pretpostavljam ili, kako vi kažete, da nagađam. A, stvarno, niti sam stručnjak forenzičke prirode, niti sam obducent, niti sam stručnjak za eksplozive. Naravno, sve šta me pitate, odgovoriću ukoliko znam. A u vezi sa ovim predmetom, ja sam samo govorio ono šta znam. O ovome šta me sad pitate ne znam ništa.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Možda ćemo kasnije da se vratimo na još neke slike iz naučnih izveštaja, ali ostaviću pitanje zatvora "Dubrava" i analize dokumenata u vezi sa tim za iznošenje argumenata na kraju postupka. A sada da pogledamo tabulator 205. Ovo su, dakle, dokumenti koje je ponudio optuženi. Deo koji me sada zanima jeste zapisnik o uviđaju. Pogledajmo to nakratko. Imate li u rukama zapisnik o uviđaju? Ako pogledamo poslednju stranu zapisnika, mislim da je to treća strana i na engleskom i na srpskom. Da, dobro. Tu ima više dokumenata. To je, dakle, zapisnik o uviđaju koji se sastoji od tri strane.

SUDIJA BONOMI: Imamo više takvih.

SUDIJA KVON: To nije to. To je službena beleška. Nas zanima treća strana.

TUŽILAC NAJS: Da, u pravu ste. Ovi dokumenti koje ja imam su drugačije složeni. Imate li ovaj dokument od tri stranice?

SUDIJA BONOMI: Ja imam tri stranice, a onda je službena beleška četvrta stranica.

TUŽILAC NAJS: Da, da. To je to.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Treća strana i službena beleška je četvrta strana. Tako je kod mene u kopiji originala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledate treću stranicu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson).

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Milošević.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da bi mogao lakše da se snađe i svedok, a nadam se i gospodin Najs, u ovom tabulatoru 205 imate tri priloga. Prilog broj 3 je zapisnik o uviđaju koji u originalnom tekstu ima dve strane. Ja se nadam da svedok to vidi.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Onda ima, u tom istom tabulatoru, prilog broj 4. To je službena beleška koja je na jednoj stranici, pokriva pola stranice. I prilog broj 5, takođe službena beleška. Dakle, u ovom tabulatoru su tri dokumenta, zapisnik o uviđaju i dve službene beleške.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Gospodine Stevanović, pogledajte onda drugu stranicu zapisnika o uviđaju, a za Pretresno veće to je treća stranica u verziji na engleskom. Vidimo da ovaj dokument, bez obzira na to da li nosi datum ili ne, pokriva barem 26. maj, jer ovde se kaže 24., 25. i 26. maj. A sada molim da se vratite na prvu stranu u verziji na srpskom, a u verziji na engleskom to je druga stranica. Vidimo paragraf koji počinje rečima, "24. maja ista uviđajna ekipa, uz učešće zamenika OJT Peć (Peje), Slobodana Radovića", da li ste našli taj paragraf?

SVEDOK STEVANović – ODGOVOR: Na prvoj strani originalne verzije, na početku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala lepo. I kaže se: "Obilaskom lica mesta mogle su jasno da se sagledaju stravične posledice višednevni bombardovanja. U zatvoreničkoj trpezariji zatečen je težak prizor desetina stradalih zatvorenika. Na plafonu krovne konstrukcije trpezarije primetan je otvor od nekoliko metara u prečniku, kroz koji se vidi nebo. Po travnjacima se zapažaju delovi avio bombi koje na licu mesta prikupljaju kriminalni tehničari". Da li možete da potvrdite da ovaj dokument, uključujući i ovaj pasus ni na koji način ne pominje navodno bombardovanje u 6.00, 22. maja?

SVEDOK STE VANović – ODGOVOR: Ovaj stav koji ste vi pročitali svakao to ne pominje. Ne znam da li pominje neki drugi stav to, ali, ovaj, u pravu ste, ne pominje taj datum, taj termin.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I u samom ovom izveštaju to se ne pominje. Ako pogledamo službenu belešku, a to je sledeći dokument na koji nas je podsetio optuženi i mislim da je uvaženi sudija Bonomi (Bonomy) to već našao, videćemo prilog 4, službena beleška na kojoj je navodno datum 22. maj 1999. godine, sačinio je Bojić i zaključuje paragrafima: "Prema kasnijim obaveštenjima, NATO bombardovanje je istog dana nastavljeno i to u periodu od 17.00 do 18.05, a zatim u 23.10, potom je 22. maja u 6.10 došlo do novog napada". Dozvolite da sasvim jasno kažem da dokumenti, na jedan ili drugi način, tvrde da je došlo do bombardovanja u 6.10, kao onaj

dokument koji smo gledali ranije, u kojima se svi smrtni slučajevi pripisuju posledicama bombardovanja tokom nekoliko dana, da je sve to stvoreno da bi se zataškala istina i da bi se navelo na pogrešan trag?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja takvu konstataciju, gospodine tužioče, apsolutno ne mogu da potvrdim. Na glavnom ispitivanju videli smo da se taj termin, kako ste me juče podsetili, pominje u nekom drugom dokumentu. Ovde se pominje u dokumentu istražnog sudije. Moguće da postoje nekakve kontradikcije, ali svaka kontradikcija koja bi postojala u ovim dokumentima zahtevala bi nekakve dodatne provere. Ja u ovom trenutku zaista na takve okolnosti ne mogu da se izjašnjavam, jer ne znam. Nijedan od ovih dokumenata nije moj. Vi ste juče upotreбили termin “fabrikovanje”, a da bi fabrikovanja zaista bilo, onda bi se verovatno sve slagalo. I ove kontradikcije na određen način govore da se ništa nije prikrivalo, da se u predmetu nalaze i dokumenti koji su očigledno u nekim detaljima kontradiktorni. A zašto su baš kontradiktorni, to bi svakako zahtevalo jednu dodatnu proveru. A ja u ovom trenutku ne mogu da se izjasnim o tome zašto u jednom dokumentu jedan podatak stoji, a u drugom ne stoji. To stvarno ne bih mogao, jer nijedan dokument nije moj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto su specijalne jedinice, za koje ste vi morali da znate, preuzele kontrolu nad zatvorom u 5.00, 22. maja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja čak ni o tome ne mogu da se izjasnim jasno. Zatvor u Dubravi (Dubrave) je u teritorijalnoj, odnosno u mesnoj nadležnosti policijske stanice u Istoku (Istog) i Sekretarijata unutrašnjih poslova u Peći. Tamo se desio događaj sa smrtnim posledicama. Niko ne treba da izdaje bilo koje naređenje mesnoj, nadležnoj policiji da tamo ode i da tamo preduzme sve ono šta preduzeti mora, a u skladu sa zakonom. A zašto su oni otišli baš u to vreme ili u ta vremena, ja u ovom trenutku ne mogu da pretpostavim.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, kakav je vaš stav u vezi sa navodnim bombardovanjem u 6.10, 22. maja?

TUŽILAC NAJS: To je potpuno ...

SUDIJA BONOMI: Hoćete da kažete da je to deo fabrikacije za koju tvrdite da je pravljena?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od 5.00 više nije bilo nikakvog bombardovanja i, u stvari, bilo kakve tvrdnje da je bilo bombardovanja nakon ponoći 21. maja su u svrhu zataškavanja istine. Možemo li sada da pogledamo još jedan dokument koji to potkrepljuje. Ovaj dokument koji gledate nosi datum 4. jun, kaže: "U vezi sa naredbom tog suda" i to je ponovo dokument od Rakočevića, a koji se pominje i u dokumentaciji koju je ponudio optuženi, upućenoj Okružnom sudu u Peći i kaže, "izveštavam vas o sledećem: nije mi poznato da je dana 21., 24. i 25. maja 1999. godine vršen uviđaj od strane istražnog sudije, jer istom nisam prisustvovao, niti sam o tome bio obavešten". Zar vam se to ne čini malo čudnim, gospodine Stevanović, da glavni upravnik tog zatvora nije čak ni obavešten o istrazi koja se vrši u njegovom zatvoru?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, naravno da mi se čini malo čudnim. Na jedan, na jedno od prethodnih pitanja sam upravo tako odgovorio. Zamenik upravnika zatvora ne zna gde se evakuše 1.000 zatvorenika. To mi je zaista čudno. A vidite, već u drugom stavu, evo, sticajem okolnosti sam zapazio, iako prvi put vidim dokument, već u sledećem stavu kaže se: "Znam da se sa uviđajem započelo 21. maja 1999. godine oko 12.00". Već u drugom stavu kaže da zna. Dakle, prosto me čudi kako je to moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas pročitajte sledeća dva paragrafa. Pročitajte sve, ako želite ili ću vam ja pročitati da bismo išli brže: "Nakon 21. maja 1999. godine sve radnje u vezi sa nastalom situacijom u KPZ Istok preduzeli su nadležni organi SUP-a i istražni sudija. Dokle su stigli sa uviđajem, nije mi poznato, tako da nisam u objektivnoj mogućnosti da postupim po naredbi, jer sa traženim podacima uopšte ne raspolazem. Što se tiče radnika obezbeđenja,

bili su prisutni svi radnici po redovnom rasporedu, a povređeni su bili," i navodi sad imena, identifikuje ih. Poslednji paragraf: "Zbog nastale situacije u zavodu po dolasku radnika SUP-a 21. maja u 5.00". Možda biste bili ljubazni da pročitate poslednju rečenicu u originalu, jer je prevodiocima bilo teško da tu rečenicu pročitaju. Molim vas pročitajte poslednju rečenicu u originalu na srpskom jeziku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Rečenica glasi: "Zbog nastale situacije u zavodu po dolasku radnika SUP-a, 21. maja u 5.00 časova, radnici službe obezbeđenja KPZ Istok nisu bili prisutni". Tako glasi poslednji stav.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, gospodine Stevanović, ako nam vi ne možete da kažete šta su ljudi radili, oni koji su raspoređeni tamo u 5.00, možete li da mi kažete gde da potražim pisano naređenje ili pisani zapis ili bilo kakav sličan dokument koji bi mi pokazao šta su oni tamo radili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, jedino gde treba potražiti takve dokumente, adrese su SUP u Peći ili Okružni ili Opštinski sud u Peći. Naravno i uprava zatvora. Mene svakako čudi da zamenik upravnika zatvora ne zna o činjenicama koje su vezane isključivo za zatvor kojim on upravlja. Morao je u tom slučaju da bude detaljniji zašto to ne zna. To je, naravno, samo moja pretpostavka i sve ovo šta sam rekao jeste samo moja pretpostavka, jer ne znam. Kažem, prvi put sam video ovaj dokument.

SUDIJA BONOMI: Mislim da pitanje nije shvaćeno. Mislim da vam je postavljeno pitanje gde bi gospodin Najs mogao da nađe naređenja koja se odnose na prisustvo MUP-a u 5.00, a ne na prisustvo istražnog sudije i SUP-a koji je delovao zajedno s njim?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Moguće da nisam dobro razumeo, dakle, a odgovorio sam i na takvo pitanje. Dakle, adresa gde biste mogli da pronađete takve dokumente i takve činjenice je Sekretarijat unutrašnjih poslova u Peći. Dakle, on je mesno nadležan i on je postupao u ovom konkretnom događaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislio sam da ste nam juče rekli, a ispravite me ako grešim, da je za raspoređivanje snaga SUP-a ili MUP-a kako bi preuzele kontrolu nad zatvorom, a jasno je da je na taj način preuzeta kontrola nad ovim zatvorom, potrebna odluka viših vlasti. Da li treba da se pogleda u dokumenta u ministarstvu da bi se videlo šta se desilo s ovim zatvorom u 5.00, 22.?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da nisam rekao uopšte da je za postupanje policije u ovakvom događaju potrebna bilo kakva odluka na nivou MUP-a. Moguće da je u tom smislu prevod pogrešan. Rekao sam možda dva i možda i tri puta da je takav događaj, događaj po kome policija, mesno nadležna, postupuje po osnovu svoje dužnosti i po osnovu svog ovlašćenja, da u takvim slučajevima postupuje, a ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... nije reč o, o preuzimanju. Možda se ta reč ovde negde i pominje. Slažem se, ali po mom shvatanju ...

SUDIJA BONOMI: Ovde imamo naznake da je Ministarstvo unutrašnjih poslova preuzeo, barem jedan deo Ministarstva unutrašnjih poslova preuzeo kontrolu nad zatvorom. Ja ne znam da li zatvor potpada pod Ministarstvo unutrašnjih poslova, možda potpada, ali da li je normalno da policija uđe u zatvor i preuzme kontrolu nad zatvorom bez ikakvih ovlašćenja koja bi dobili sa višeg nivoa?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Naravno da nije normalno da policija uđe u zatvor i da preuzme zatvor. To se apsolutno slažem, ali ja nisam govorio o preuzimanju zatvora na bilo koji način. Ja sam govorio o postupanju policije posle događaja sa smrtnim posledicama. A to postupanje je uređeno zakonom i za takvo postupanje ne treba bilo čije naređenje. Logično je da o tome zna uprava zatvora. I ona sama ima potrebu da pozove policiju i istražne organe da u skladu sa zakonom

urade svoj posao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, sasvim jasno ću da iznesem naš stav i zamoliću vas da posle toga pogledate još par dokumenata, a onda ćemo da pređemo na jednu drugu temu. Ja tvrdim da vi i ovaj optuženi, kao što znate i kao što on zna, da ste dobro znali da je ovo bio cinično planirani masakr i da ste vi odlučni da branite taj stav u ime ovog optuženog. Da li sam bio jasan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To apsolutno nije tačno i moram reći da me to vređa, jer ja sam ovde došao da svedočim o činjenicama koje znam, a vi mi ne postavljate pitanja, već me praktično optužujete. Ja bih molio Sud da me zaštiti ukoliko sam, naravno, u pravu i ukoliko tužilac na takav način ne bi trebao da me ispituje. Dakle, rekao sam da nikakav plan u tom smislu ne postoji. Ništa o tome, ni izbliza slično, meni nije poznato. Naravno, objasnio sam sve do detalja šta mi je poznato. U principu me pitate o činjenicama koje mi nisu poznate.

SUDIJA ROBINSON: Generale, vi tražite zaštitu Pretresnog veća. Gospodin Najs dolazi iz jednog pravnog sistema gde je dozvoljeno ovakvo unakrsno ispitivanje i ono je potpuno konzistentno sa tradicijom i praksom ovog Međunarodnog suda. Prema tome, vama ne treba nikava zaštita, samo odgovorite na pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je jedna od mnogih fotografija iz područja gde su nađeni zatvorenici. Fotografija je snimljena u avgustu 1999. godine, snimio je tim danskih kriminalističkih tehničara i dokazi sugerišu da nema kratera bombi, već ovakve vrste tragova na tlu. To je dokazni predmet 165, tabulator 9, deo tog tabulatora. Molim poslužitelja ... Na osnovu ovih tragova na tlu, stručnjaci su bili u stanju da prate moguću liniju vatre. Kao što se vidi ovde, definisane su linije vatre i vidi se da to dolazi sa fudbalskog stadiona, sa odbojkaškog stadiona, košarkaškog stadiona, dakle iz sportskih područja iz različitih pravaca. Da li ste vi u bilo kom trenutku, pre-

tražujući materijale srpskih vlasti, našli zabeleške o tragovima puščane vatre na tlu? Da li ste to našli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. U svim materijalima kojima sam ja raspolagao nisam našao nikakve tragove, niti podatke o puščanoj vatri.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ni u forenzičkom pregledu o Dubravi? U uviđaju koji je obavio istražni sudija, da li ste našli zabelešku o bilo kakvom adekvatnom pregledu tla, jer, u stvari, to je bio jedan vrlo površan uviđaj tela, ukopavanje i to je bio kraj priče, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja znam šta je urađeno i imam na određen način informaciju da je uviđaj prekidan bar dva puta i nastavljan u tri nastavka i iz onoga šta sam video mogao sam da zaključim da nije uviđaj izvršen sasvim temeljito kako bi se inače očekivalo. Ali smatrao sam da je jedini razlog za to nebezbednost, odnosno opasnost od bombardovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, izvolite.

prevodioci: Mikrofon za gospodina Miloševića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nema potrebe da se više gubi vreme, jer ovaj svedok ne može da pomogne sa forenzičkim pitanjima, pogotovo što, kao što vi dobro znate, kao što gospodin Najs dobro zna i kao što i ja dobro znam, te forenzičke tvrdnje i tragovi od avgusta meseca nemaju nikakav forenzički značaj, jer je takve tragove mogao da napravi bilo ko. Ta je teritorija u posedu UČK od juna meseca te godine. I ako su hteli da naprave tu priču, mogli su bilo šta da urade. Na kraju krajeva, imali smo sličnu situaciju sa profesorom Dobričaninom.

TUŽILAC NAJS: Ovo prelazi u raspravu.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Milošević, a vi, gospodine Najs, možete da razmotrite kolika je vrednost u postavljanju takvih pitanja ovom svedoku, jer on je već rekao da nema forenzičku ekspertizu.

TUŽILAC NAJS: Ja bih u normalnom toku događaja postavljao i dalje pitanja u vezi s tim, međutim, s obzirom da sam pod pritiskom vremena, a ovo je vrlo važno pitanje, želim da ispitam prirodu ovih optužbi koje je izneo i optuženi i svedok i želim samo da skrenem pažnju Pretresnog veća da je jedan ceo španski tim uradio istragu i takođe pribavio balističke dokaze na osnovu rupa koje su bile na telima. Na to sam već ukazao i sada ću da idem dalje.

SUDIJA BONOMI: Da li je to dokazni predmet?

TUŽILAC NAJS: Da, to je dokazni predmet 165, tabulator 9. Uvedeno je kao analiza španskog tima. Dokazni predmet 165, tabulator 9.

SUDIJA KVON: Toga se sećam.

TUŽILAC NAJS: I takođe tu imamo i balističke dokaze i tako dalje.

SUDIJA KVON: I tabulator 8 je video traka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, a tu je i jedan pojedinačno napisani izveštaj i tu su izneti i zaključci, a s obzirom da je optuženi izneo ove optužbe, Tužilaštvo će da podnese zahtev Pretresnom veću da može da uvede dodatne dokaze u vezi s tim i da ponovo otvori tu temu u pobijanju dokaza. Sada ću da pređem na jednu drugu temu. Gospodine Stevanoviću, pre nego što se vratimo na konkretne tačke u optužnici, reč je o nekim opštim pitanjima u vezi sa Kosovom. Samo trenutak, časni Sude. Molim vas da pogledamo dokazni predmet 319, tabulator 32. Gospodine Stevanoviću, ovo je dokument pronađen u policijskoj stanici u Peći. Datum nije sasvim siguran, ali pominje se januar 1999. godine u prvom paragrafu. U svetlu onoga

šta ste rekli o stavu vojske i policije u to vreme između 1998. i 1999. godine, možete li da nam pomognete kod sledećeg: zašto se pod ciljem ovog plana zasede kaže "sprečiti pokrete terorista na gorepomenutom lokalnom putu da bi se isti eliminisali"?

prevodioci: Prevodioci nemaju originalan tekst.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako je ovaj dokument originalan, ja vidim da tu postoji neki potpis, odnosno postoji potpis Borislava Vlahovića, mada nisam siguran da je to njegov potpis, onda je cilj ovde definisan polovično na zakonit način, da tako uslovno kažem, s tim što nije sasvim jasno šta se misli pod "likvidacijom istih". Dakle, ako se misli na likvidaciju u užem smislu, u smislu "ubiti teroristu", onda to nije legitiman cilj u tom trenutku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 3, "opšti zadaci", "posmatranje gorepomenutog puta" i tako dalje, "nakon identifikacije vozila i putnika, koristiti koncentrisanu vatru da bi se neutralisali i likvidirali."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li ja da dobijem taj dokument?

SUDIJA ROBINSON: Da. Molim da se optuženom da kopija.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam objasnio ...

SUDIJA ROBINSON: Zanima me da li se u verziji na BHS koristi izraz "likvidacija"?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da, koristi se. Ovde je upotrebljen taj izraz "likvidacija" i ja sam objasnio, gospodine sudija, u jednom od prethodnih odgovora da taj pojam ima i šire i uže značenje. U užem značenju misli se konkretno na umišljajno "ubiti", a u širem se misli na eliminisanje terorizma u opštem smislu, uključujući čak i to da terorizam jednostavno nestane, da se teroristi razoružaju, odustanu od nasilja, pacifikuju se i slično. Ali ako je ovde smisao "ubiti", onda

mogu da potvrdim da takav stav nije zvaničan stav Ministarstva unutrašnjih poslova, niti je zvaničan stav politike MUP-a u delovanju protiv terorista u tom vremenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim, ovaj dokument koji sada general gleda prvi put u životu ...

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja isto tako. Apsolutno bi bilo nužno, da bi on odgovarao, da on pročita prvo dokument. Skrećem vam pažnju. Evo, da vam obrazložim to. U preambuli dokumenta, plana, se ovde govori da teroristi koji su locirani u selu Jablanica (Jabllanice) ...

TUŽILAC NAJS: Da li mogu da prekinem?

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, da saslušamo optuženog. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovde se radi, znači, o planu koji se tiče tačno, precizno, utvrđeno da se radi o grupi terorista i kaže, "kreću se vozilima marke "Opel Askona" (Opel Ascona) narandžaste i sive boje, "Mercedes" (Mercedes) bele boje, "Lada Niva" (Lada Niva) bele boje, preuređana sa postavljenim "Brovingom" (Browning), teškim mitraljezom i džip Suzuki Vitara (Suzuki Vitara) ...

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ... znači oni idu na likvidaciju identifikovane grupe sa tačnim ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Shvatio sam. I svedok je, bez sumnje, shvatio. Ako svedok želi da pročita ceo dokument, on ima pravo na to. Ako mu je potrebno vreme da pročita ceo dokument kako bi se upoznao sa celim kontekstom u kom mu se postavlja ovo konkretno pitanje, ima pravo to da pročita, a gospodine Miloševiću, ovo je pitanje koje možete da pokrenete u dodatnom ispitivanju. Dakle, generale, ako mislite da ste u nepovoljnoj poziciji, jer niste pročitali ceo dokument, a predodčen vam je jedan njegov deo, onda takvo pitanje možete da pokrenete pred Sudom.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine predsedavajući, naravno da je uvek neophodno kada dobijem dokument i kada ga prvi put vidim, prvo da vidim ko ga je doneo. Da li je on zaista doneti dokument. Drugo, ovde se postavlja pitanje da li je taj dokument uopšte realizovan. Treće, ja sam u svojoj dugogodišnjoj praksi imao bezbroj slučajeva da mi potčinjeni napiše dokument koji nije odgovarajući, koji nije u skladu sa zakonom, pa sam taj dokument vraćao pet puta dok ne bude zakonit. Dakle, prvo bih morao znati je li to zaista donet dokument, da li je po njemu uopšte postupano. Drugo, moram videti ceo kontekst da bih mogao da se izjašnjavam. Dakle, ovde je takav termin upotrebljen. Naravno da je jako važno da je plan usmeren protiv konkretne identifikovane terorističke grupe gde se ne dovode u pitanje bilo kakve posledice po neke druge nedužne ljude. I treće, sama činjenica da tako piše ne znači da će neko da sačeka takvu grupu i da je likvidira bez ikakvog pokušaja da je uhapsi, jer policijska filozofija postupanja je od blažeg ka težem sredstvu, sa ciljem da se izvršilac krivičnog dela uhapsi, a ne da se likvidira. Naravno, objasnio sam više puta, posledica uvek može biti smrt.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte broj VIII. To je na strani 3 prevoda na engleski, a vi možete da pogledate i original, ako želite. U

originalu se sadrži sugestija da svako odeljenje treba da ima ručne bacače raketa sa 30 metaka proizvedenih u Kini (China). Jedini razlog zašto treba da se imaju meci proizvedeni u Kini je da bi se lažno pripisalo da je to oružje pripadalo OVK. Da li sam u pravu?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moram prvo da pronadem šta ste pročitali, a to mi ne polazi za rukom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: VIII, na vrhu stranice 4.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa tu zaista piše "kineske proizvodnje", ali se vidi da je to precrtano. Nije mi zaista jasno otkud se uopšte pominje "kineske proizvodnje".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali taj dokument, uopšteno, ja tvrdim pokazuje ono šta sam ja tvrdio i juče i nastavljam da tvrdim i danas, da je postojao odlučan plan da se zбриše OVK i to svim sredstvima i nezakonitim sredstvima, ako je potrebno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Plan da se eliminiše OVK je nesporno postojao. Dakle plan da se eliminiše terorizam sa Kosova je postojao i on je bio jasan i čvrst na svim nivoima i bio je konzistentan do najnižeg nivoa, ali nije postojao plan da se terorizam zбриše nezakonitim sredstvima. Ja vam tvrdim da je kompletna i dosledna politika, od najvišeg do najnižeg nivoa, bila da se terorizam eliminiše, da se građani zaštite i da se obezbedi red i bezbednost na Kosovu i Metohiji, ali ne i nezakonitim sredstvima. Mogao bih samo da dodam, uprkos tome što uvek tvrdim i sada tvrdim da je stav bio da se teroristi ne mogu likvidirati, kao umišljajni cilj ne može niko nezakonito ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moraću da vas prekinem. Moram da vas zaustavim, osim ukoliko Pretresno veće ne smatra da je to neprimereno. Međutim, imamo vremensko ograničenje i kad vi odgovorite na nešto, moramo da idemo dalje. A sada da pogledamo vaš dnevnik za otprilike isti vremenski period, 15. februar. Ne, izvinjavam se, 14. februar, to je deo tabulatora 440 vaših dokaznih predmeta. Na engleskom je to strana 39, tabulator 17.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, na žalost, nemam ... Imam utisak da nemam taj tabulator.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na engleskom je to strana 40, a to je R0172392, gornji desni ugao. Za vas je to 16. februar, govori se o sastanku kolegijuma ministra. Vi ćete da nam kažete šta je to kolegijum? Ko ga je sve sačinjavao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, kolegijum ministra sačinjavali su pomoćnici ministra i načelnici uprava u sedištu ministarstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde pod brojem 1 piše: "Sa Prištinskim korpusom privodi se kraju plan za široku antiterorističku operaciju u periodu između mogućih vazdušnih udara i ulaska kopnenih snaga. Šalju se svi OPJP ili PJP". Znači, ovde jasno piše da je postojalo jasno očekivanje da će da se pruži prilika za likvidaciju OVK u kratkom vremenskom periodu između vazdušnih udara i dolaska kopnenih snaga. To tu piše, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tu jasno piše da postoji plan antiterorističke akcije za period od vazdušnih udara do ulaska kopnenih snaga NATO, a to je plan o kome sam govorio. Ne mogu da ga identifikujem konkretno. Mislim da su postojala dva takva plana, jedan 1998. godine, a jedan 1999. godine. Mislim da je ovde reč o tom planu iz 1999. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je namera da se deluje protivzakonito u tom periodu i ta je namera dovela do nekih od najtežih zločina za koje je optužen ovaj optuženi. To je moja sugestija. Kako vi odgovarate na to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno. Ni u jednom trenutku nikada niko nije izgovorio, niti je bilo kome palo napamet da se deluje protivzakonito protiv terorizma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Milošević.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li biste mogli vi da definišete da li je nešto što je antiteroristička aktivnost za policiju ili bilo koji državni organ protivzakonito, da bi mogao gospodin Najš da nastavi da traći vreme na ovakav način?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, ovo je tek komentar.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, molim vas, recite nam šta ste očekivali, koliko dugo će da traje bombardovanje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne mogu da se izjasnim o tome. Iskreno da kažem, nisam razmišljao o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne dugo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislio sam da bombardovanja uopšte neće biti, uprkos svim procenama da će ga biti. Imao sam pogrešnu procenu, ako želite baš moje mišljenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ja sam želeo da vas pitam da li ste očekivali da će bombardovanje da traje kratko, a da će to sigurno da bude period u kom ćete moći da radite šta hoćete sa kosovskim Albancima, a onda za to sve da okrivite bombardovanje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne. Dakle, takva konstatacija nije tačna. Ukoliko bi došlo do bombardovanja, tada se cenilo "neophodno je ići u ozbiljniju borbu protiv terorizma", jer je tada postojao, jer bi tada bilo sasvim jasno da bi teroristi bili na strani agresora i zbog toga je bilo logično da se angažovanjem dodatnih snaga odlučnije krene u borbu protiv terorizma. Sve šta sam prethodno objašnjavao, pričao sam vam o toleranciji terorizma uprkos činjenici da je reč o terorizmu, kako bi se izbegli konflikti, incidenti i tako dalje. A ukoliko bi došlo do bombardovanja, onda je stvar postala jasna. Moralo se ući u beskompromisnu borbu protiv terorizma na Kosovu, jer je očigledno bilo jasno da su teroristi kopnene snage NATO.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste nam objasnili da ljudi nisu znali šta da rade i da su svi problemi s kojima su se suočili doveli do toga da je stanovništvo počelo da se iseljava iz zemlje. Da li je to i dalje vaša tvrdnja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je da sam to rekao, i to i sada tvrdim, ali sam vam tada objašnjavao situaciju u kojoj smo se našli kada je NATO bombardovanje počelo, što, naravno, niko nije mogao ni da pretpostavi. A ovo o čemu sam prethodno pričao odnosi se na vreme pre bombardovanja i na procene šta će se desiti kada dođe bombardovanje. Ali, na žalost, niko nije mogao da proceni da će to biti takva strava i užas i takav strah i panika i dezorganizacija. Jedno je šta smo procenjivali, drugo je šta se zaista desilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, da vidimo šta se zaista desilo. Strana 94 u vašem dnevniku. Kod vas je to na ERN0172437, ako se ne varam. To je neki sastanak od 3. maja, otprilike. U svakom slučaju, pre 4. maja. Jeste li pronašli tu belešku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 437 poslednji broj, je l' te?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 437 pokazuje datum 29. april.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo šta sam ja pronašao pod ERN437 ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim onda sudije da se vrate na stranu 93 kod njih. Vidite li ovde belešku koja počinje na strani sa rukom napisanim brojem 74, a odštampani broj je 2438? Vidite li to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Tu se spominje sastanak. Možda ćemo kasnije da se pozabavimo i tačkom 3 gde se spominje asanacija terena, ali da se sada vratimo na tačku 4: "Rezultati akcije: razbijene i poslednje velike grupe. Likvidirano oko 2.000, mnogo više

nego i u jednoj operaciji pre. Napustilo zemlju 900.000. Ostalo terorista 1.000, ostalo civila 300.000." Da li je to bio zadovoljavajući rezultat za vas koji ste rukovodili tom kampanjom, kampanjom da se otarasite 900.000 ljudi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moram vrlo često da kažem da vaše konstatacije nisu tačne. Ja se zaista izvinjavam, ali prinuđen sam da to često koristim, jer vi često imate netačne konstatacije. Ovde, zaista je očigledno, ili neoprezno ili na neki drugi način upotrebljen jedan pogrešan termin. Ili je pod jedan termin svrstano nekoliko činjenica koje se ne mogu svrstati pod taj termin. Dakle, svakako da je ... Prvo, 900.000, nikada nisam imao tu informaciju. Imao sam informaciju 800.000, ali 900.000, to prosto ne mogu da verujem da ovde piše. Dakle, ovde je reč o posledici svega šta se desilo, a ne o rezultatu. Rezultat bi podrazumevao da to bude cilj. Razbijanje poslednjih većih grupa terorista, to, naravno, može biti rezultat, jer je to planirani, sastavni deo plana. A likvidiranje terorističkih grupa, uslovno rečeno, takođe se može smatrati sastavnim delom plana. Ali ova teza "napustilo zemlju 900.000" to svakako nije rezultat i nije sastavni deo plana, kao što i "ostalo terorista" nije deo rezultata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pazite, ovo je vaš rukopis.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, tačno je. Ovo zaista liči da je moj rukopis. Ceo rokovnik je moj, to je nesporno, ali molim vas da imate u vidu rezerve koje sam izrazio prema ovom rokovniku, da ne bih ponavljao sve i da ne bismo prelazili na privatnu sednicu.

SUDIJA ROBINSON: Meni nije jasno na šta se odnosi ova statistika. Da li se ona odnosi na jednu operaciju, na kom području i tokom kog vremena?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ako mene pitate, gospodine sudijo ...

SUDIJA ROBINSON: Da, da, ako možete da budete od pomoći.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Na žalost, uzimajući u obzir one moje rez-

erve koje sam rekao, ovde ne vidim koji je datum u pitanju. Ne vidim o kakvom sastanku je reč. Ne vidim da li je to moj stav ili je to pribeležka nekih podataka koje neko drugi govori, tako da je u tom smislu teško da se izjasnim. A o samoj tački 4 sam već rekao da je tu nekoliko teza koje ne mogu da budu stavljene pod jedan naslov, očigledno.

SUDIJA BONOMI: Ovo se očigledno odnosi na, otprilike, početak maja. Sledeća beleška je od 4. maja. Jedna od prethodnih beleški je od 29. aprila. Da li prihvatate da je ovo vaš rukopis?

SVEDOK STEVANOVIĆ: U principu prihvatam.

SUDIJA BONOMI: Da li kažete da bilo koji deo nije vaš rukopis? To moramo, ipak, prvo da razjasnimo.

SVEDOK STEVANOVIĆ: To sam objasnio. Dakle, ima, ja sad ne mogu da nađem. Trebalo bi mi vreme. Dakle, u ovom rokovniku ...

SUDIJA BONOMI: Ne, ne, ne. Ova beleška, ovaj pasus, da li je bilo šta u ovom pasusu nešto šta nije vaš rukopis?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne mogu da se izjasnim. Čini mi se da je sve moj rukopis. Tako izgleda.

SUDIJA BONOMI: Znači, vi ste ovde napisali "900.000". Vi ste napisali "likvidirano oko 2.000" i vi ste napisali "ostalo civila oko 300.000". Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Najverovatnije da je tako. Ukoliko nešto nije zloupotrebjeno u mom rokovniku.

SUDIJA BONOMI: Znači, čak i na to pitanje o vašem rukopisu vi ne možete da odgovorite jednostavno sa "da" ili "ne".

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne mogu zbog činjenica, gospodine sudija

koje sam objasnio na privatnoj sednici.

SUDIJA BONOMI: Ja znam da vi možda možete da pronađete delove vašeg dnevnika za koje niste odgovorni, međutim, ono šta vi sada kažete u vezi sa ovim pasusom je "najverovatnije". Recite nam šta vas u vezi sa ovim pasusom navodi na bilo kakvu sumnju da to nije vaš pasus?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Evo. E to ću objasniti. To je najvažnije. Na sumnju me navodi prvo brojka od 900.000, jer te brojke nikada u životu nisam bio svestan. Dakle, 800.000 je potpuno ...

SUDIJA BONOMI: Ali jeste li vi napisali tu brojku "9" ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Kažem da verovatno jesam. Rukopis liči da je moj. Nemam konkretno osporavanje rukopisa.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanović, vi znate, jer ste vi bili tamo svakoga dana, da je došlo do planiranog, kontrolisanog, prisilnog isterivanja kosovskih Albanaca i to onih protiv kojih se nikako nisu mogle izneti optužbe da su povezani sa OVK. Vi to dobro znate, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne znam i to nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi znate da su Srbi na Kosovu, pod plaštom bombardovanja, iskoristili priliku da sa Kosova izbace što je moguće više kosovskih Albanaca, 900.000 ili 800.000, broj koja stoji na jednom drugom mestu u vašem dnevniku, što je jedan dosta dobar rezultat, rezultat koji vas ni na koji način nije učinio nesrećnim.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Obe konstatacije su netačne. Prvo, ta posledica me je zaista učinila nesrećnim, a drugo, prethodna tvrdnja je netačna. Ona je posebno netačna kada kažete da su

Srbi proterali Albance. Šta znači Srbi proterali? Ispada da bi trebalo da su ih građani proterali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vam onda dam neke primere iz ogromne količine materijala koji imamo na Sudu. Svedok, čija je izjava po Pravilu 92bis uvrštena u spis kao dokazni predmet 108. Policija u Suvoj Reci (Suhareke) rekla je stanovnicima da napuste svoje domove u roku od pet minuta, pri tome paleći kuće i pucajući na ljude. Recite, da li je to pogrešno? Da li dozvoljavate mogućnost da je to istina? Kakav je vaš stav u vezi s tim, stav jednog visokog zvaničnika policije na terenu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam takođe i tu činjenicu nekoliko puta objasnio. Dakle, politika, zvanični stav, zvanični plan, element plana suzbijanja terorizma bio je zaštita građana nezavisno od njihove pripadnosti. Sve antiterorističke akcije bile su usmerene isključivo protiv terorista. Svi ostali građani bili su objekat, odnosno subjekat zaštite svih bezbednosnih snaga na Kosovu, a naravno da su tamo ginuli i Albanci i Srbi i vojnici i policajci i teroristi. I, naravno, da je iz svih tih kategorija ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da vas prekinem, gospodine Stevanoviću. Moram da vas prekinem i moram da vam sugerišem da su neki od vaših dugih odgovora smišljeni da se potroši vreme. Molim vas lepo da jednostavno odgovarate na moja pitanja. Pomenuću još jednu osobu i pitati vas još jedno pitanje. Svedok koji se zove Osman Kući (Osman Kuci), njegova izjava ušla je u spis kao dokazni predmet 109, odnosi se na Suvu Reku. On govori o vašoj policiji. Ja to namerno zovem "vaša policija". Vaša je policija svedoku rekla da napusti svoju kuću u roku od pet minuta ili će da bude ubijen. Možete li da kažete bilo šta o tome? Možete li da kažete da je iskaz tog čoveka pogrešan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, naravno, neću tvrditi da je iskaz pogrešan. Moguće je vrlo da je njegov iskaz tačan, ali tvrdim da je to onda slučaj izvan kontrole i izvan plana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Onda sledeće pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, morate da pustite svedoka da završi. Dozvolite svedoku da završi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A, naravno, ja se ne stidim svoje policije i, naprotiv, ponosim se da je to moja policija, ali ne ta koja je to izvršila. Ta koja je to izvršila je svakako izvršila krivično delo i svako ko je tako nešto uradio zaslužuje da bude u zatvoru i da bude kažnjen. Ja upozoravam na generalizaciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Upravo tako. Upravo o tome se i radi, gospodine Stevanović. A sada, molim vas da u ovoj ogromnoj količini materijala koju ste vi doneli sa sobom ... U stvari, postaviću vam još jedno pitanje. Vama je poznato, naravno, ne samo to da su u ovoj sudnici izrečene tvrdnje o tome da je vaša policija vršila etničko čišćenje, nego su takve tvrdnje dolazile od 1999. godine nadalje i to veoma detaljne tvrdnje u knjigama poput "Po naređenjima" (Under Orders) koju je izdao Hjuman rajts voč (Human Rights Watch) ili "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told) koju je izdao OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe). Vi to znate i sada želim da nam kažete gde u svim tim fasciklama koje ste doneli sa sobom možemo da pronađemo jednu jedinu istragu koju je sprovela vaša policija, koju je sprovelo vaše Ministarstvo pravde u kojoj je neko optužen za etničko čišćenje, za prisilno isterivanje ljudi sa Kosova? Gde to možemo da pronađemo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu zaista da vam pomognem gde se to može pronaći, ali sam vam dao nekoliko primera u kojima je izvršilac krivičnog dela policajac koji je uhapšen, pritvoren i protiv koga je pokrenut krivični postupak. A imajte u vidu da smo Kosovo i Metohiju napustili na samom kraju rata i da nam je onemogućena svaka dalja istraga zbog gubitka mesne i stvarne nadležnosti. Budite sigurni da bi do danas veliki broj policajaca i vojnika i građana bio istražen, procesuiran i verovatno u postupku,

ako ne i osuđen. Dakle, činjenicom da više nismo tamo, a da smo otuda otišli u trenutku kada se rat završio, nama nije pružena prilika da nastavimo istrage na osnovu dokumenata koje sam doneo ovde i na osnovu još desetine tolikih dokumenata koji se nalaze u MUP-u. A te istrage mogu i danas da se nastave na osnovu dokumenata koje je uradila moja policija, kako ste rekli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja imam nešto da kažem o procesuiranju koje je sproveo MUP Srbije i načinu na koji je to radio u vezi sa ovim ratom kasnije, ali sada mi recite, molim vas, da li kažete da je u bilo kom trenutku započeta temeljna istraga srpskih vlasti u vezi sa etničkim čišćenjem na Kosovu i ako jeste, mogu li da je vidim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U vezi sa etničkim čišćenjem, kako ste to uopšte nazvali, mada je, naravno, pojam jasan, ne bih mogao da se izjasnim. Mislim da nije. Ali o svim konkretnim događajima u kojima su prepoznati elementi bilo kog krivičnog dela, istraga je započeta, dokumenti stoje i oni su otvoreni za nastavak istrage.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada da pogledamo stranu 86 vašeg dnevnika, a to je R01722432. 24. april. Molim sudskog poslužitelja da pokaže dno stranice. Govori se o tretmanu civila koji se vraćaju, a zatim se spominju kolone izbeglica, obezbeđenje, kontrola lica, vozi-la i tereta po proceni, izlaženje preko granice. sumnjive zadržati, uhapsiti, procesuirati ...

prevodioci: Prevodioci napominju da imaju problema sa čitanjem rukopisa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, ovde piše "ostale treba pustiti da odu". Ovo je vaš rukopis, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo da ... Da. Samo da proverim gde to piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tačka 2.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "Kolone izbeglica," piše,

“obezbeđivati”. To je prva rečenica, to je prva teza. “Po proceni kontrola lica, vozila i tovara,” verovatno prtljaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da se razumemo oko jedne stvari, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je pročitao reč “obezbeđenje”, a i u vašem transkriptu napisana je reč “obezbeđenje”, a ovde on u svojim službenim, odnosno u svojim radnim zabeleškama piše “obezbeđivati” ...

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ...što je različito.

SUDIJA ROBINSON: Samo “obezbediti”?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne, “obezbeđivati”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Obezbeđivati. To se tako može prevesti, “obezbeđivati”. To je u smislu zadatka. Piše “zadatak: kolone izbeglica, obezbeđivati”.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da odgovorite na moje pitanje o ovoj beleški?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam ga ... Ili sam ga zaboravio ili nisam dobro pratio, jer jednovremeno i čitam i slušam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, pod tačkom 4 piše “sumnjive zadržati, procesuirati, uhapsiti”. A šta je trebalo da se dogodi sa

ostalima? Ostale je trebalo pustiti da izađu iz zemlje. Vi ste želeli da oni izađu iz zemlje. Ovde ništa ne piše o tome da im treba reći da se vrate. Ovde ništa ne piše o tome da ih treba obavestiti o tome kakvo je bezbednosno stanje. Ne, samo ih treba pustiti da idu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moguće da ovde ne piše, gospodine tužιοče, ali siguran sam da negde piše. Dakle, ovde je pribeleženo nekoliko teza koje su u tom trenutku bile aktuelne. Verovatno je reč o, o trenutku kada je više bilo nemoguće sprečavati bilo koga da tamo ode, kako sam to već više puta objasnio, a nikako da se podstiču da odu, da civili odu tamo. Naravno, u prvoj tezi se vidi da je cilj da kolone budu bezbedne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li onda da nam pomognete u vezi sa sledećim. Ovde smo čuli mnogo iskaza o organizovanom, o orkestriranom izlasku sa Kosova, na vozovima, u autobusima, pod nadzorom policije. Ako niste želeli da odu, zašto ste organizovali njihov odlazak?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, sasvim sigurno policija nije organizovala njihov odlazak. Policija je učinila sve da ne odu, ali nije primenila silu da ne odu. Ja dobro znam da su organi lokalne samouprave, transportna preduzeća, pa čak i policija i vojska bili pod velikim pritiskom građana da im se ustupe autobusi, kamioni, vozovi, da odu van granice. Dakle, nema ni govora o tome da je neko organizovao, pozivao, primenjivao silu da bi ljudi otišli. Kad je reč o transportu, može se samo govoriti o velikom, veoma velikom pritisku na sve da se obezbede sredstva da oni odu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vreme je za pauzu. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala, časní Sude. Gospodine Stevanoviću, iako ću se na ovo osvrnuti kao na posebnu temu kasnije, imam dva pitanja u vezi sa vašom navodnom nemogućnošću da vodite istragu o zločinima počinjenim na Kosovu. Da li možete da mi ukažete na bilo kakvu istragu u vezi sa slučajevima kada su Srbi prisilno iseljavli stanovništvo kosovskih Albanaca 1998. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da se setim bilo kog konkretnog događaja u vezi sa tim i ne znam na koje Srbe mislite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Možda je vaš stav da nije bilo zločina koje su počinili Srbi 1998. godine i ako je to vaš stav, onda idemo dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije moj stav da Srbi na Kosovu nisu počinili nikakvo krivično delo. Iz statistike koju sam doneo, vidi se koliko je dela počinjeno u kom periodu i šta je u vezi sa tim delima preduzeto.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Druga stvar, pogledajte ove dokumente. To nisu dokazni predmeti. Ja ne tražim da budu dokazni predmeti. Molim samo da se podele kopije Pretresnom veću i optuženom. Prvi dokument. Pogledajte ga na brzinu kad ga dobijete. To je dokument iz 1999. godine. Da li vidite ovaj dokument iz 1999. godine? Hteo bih da se njime brzo pozabavimo. To je dokument od 30. aprila 1999. godine, zahtev za sprovođenjem istrage, istrage u vezi s vojnicima za koje se sumnja da su uzeli imovinu ulazeći u kuće Srba. Ako pogledamo dokument iz 2002. godine koji ima zaglavlje "U ime naroda", videćemo da je 2002. godine reč o istoj istrazi, o istim ljudima. Ta istraga se nastavlja. Odnosno, nastavljena je sve do izricanja presude i kazne. Prvo, recite nam da li je to ono šta pokazuje ovaj dokument, pa ću onda da pređem na pitanje. Reč je o istrazi koja je počela u aprilu 1999. godine, a završena 2002. godine u Nišu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, naravno, takođe prvi put vidim oba dokumenta. Jedan dokument je zahtev za sprovođenjem istrage vojnog tužioca, a drugi je presuda Vojnog suda u Nišu. Dakle, reč je o pravosudnim organima, istražnim i pravosudnim organima

Vojske Srbije i Crne Gore, odnosno, tada Vojske Jugoslavije, tako da nijedan od ovih dokumenata nema nikakve veze sa policijom Srbije. Ali, naravno, odgovoriću na pitanje. Ne znam šta će biti pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje opšte pitanje je sledeće, a mi možemo da pogledamo i druga dokumenta ako budemo imali vremena za to. U svetlu onoga kako ste vi opisali vaš položaj, jer ste bili proglašeni sa Kosova i niste više imali jurisdikciju nad Kosovom, ovi dokumenti pokazuju da je istraga mogla da se privede kraju, ukoliko ste to želeli. Vi i Ministarstvo pravde, SUP i Ministarstvo pravde su to mogli da urade kao i bilo gde drugo, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Neki od postupaka naravno da su mogli da se privedu kraju i privedeni su. Neki su u toku, a neki verovatno nisu mogli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ništa što bi imalo bilo kakav značaj nije započeto. Sve u vezi sa krivičnim delima počinjenim u odnosu na kosovske Albance, sve do pada ovog optuženog sa vlasti, dakle sve do tada, i nakon toga, vrlo mali broj takvih dela je procesuiran.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam siguran da je veliki broj krivičnih prijava dostavljen nadležnim tužilaštvima još dok su policijske jedinice bile na Kosovu i znam da su i tada pokrenuti postupci. Oni su nastavljeni da se vode. Ja zaista ne mogu da kažem da li ubrzanje ili usporenje nekog postupka ima veze sa promenom vlasti, ali tvrdim da su svi postupci, bez obzira koji organ ih vodi, povedeni i vode se na osnovu dokumenata koje je policija sačinila dok je bila na Kosovu i Metohiji. Naravno, ti predmeti su se uvećavali, ukoliko je konkretan slučaj nastavljen da se rasvetljava i ukoliko je to bilo moguće. Ali bazični podaci potiču iz vremena 1999. godine kad smo bili na Kosovu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moraću da vas prekinem, izvinjavam se, ali moje pitanje je bilo sledeće. Razlog zašto nisu obrađivani, gotovo nikako, takvi slučajevi je zato što je vaša policija na teritoriji Kosova obavljala poslove u skladu sa ciljevima vašeg vođe, a to je optuženi.

Prema tome, vi niste mogli krivično da gonite ljude, jer to je ono šta ste vi želeli da oni i rade, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, policija nije obavljala ni na kakav način poslove u skladu sa željom bilo kog vođe, kako ste rekli, nego u skladu sa zakonom. I morao bih da dodam: morate imati u vidu da su policajci na Kosovu bili i žrtve. 400 policajaca je poginulo obavljajući te poslove, a preko 1.000 je teže ili lakše ranjeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A vi ste kao osoba na vrlo visokom položaju, duboko umešani u sve ovo, vi ste učestvovali u zataškavanju tih krivičnih dela. To je ono šta ja tvrdim i molim da sada pogledamo dokazni predmet 283A. Čovek po imenu Karleuša je vodio istragu u vezi sa načinom na koji su tela nevinih žrtava prebačena sa Kosova u Srbiju. On vam je ponudio da razgovarate s njim. Zašto ste to odbili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to nije tačno da sam odbio. Ja sam razgovarao sa njim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi njemu dali punu izjavu u vezi sa onim šta ste uradili u vezi s tim ili niste?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, u vezi s onim šta me je pitao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pokušaćemo to da pronađemo. Možda nećemo uspeti danas, ali ćemo zaista da se potrudimo. S druge strane, ovo je izjava koju je dao gospodin Rade Marković ili Radomir Marković. Podsetite nas gde se on sada nalazi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Koliko ja znam, Radomir Marković se nalazi u pritvoru, u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Za kakvo krivično delo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne znam za kakvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stambolić? Ne znate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam za koje krivično delo se nalazi u pritvoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne znate zbog kakvog ubistva je u pritvoru? Da li je to vaš odgovor? To je senzacionalno.

SVEDOK STEVANović – ODGOVOR: Ja zaista ne znam zbog kog je krivičnog dela u pritvoru. Dovodi se u vezu sa više krivičnih dela, ali ne znam kakva je optužnica. Nisam je video. Ili kakav je zahtev za sprovođenjem istrage.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Neću onda da trošim vaše vreme na to. Ovo je njegova izjava. Sada je na grafoskopu. Da se samo podsetimo šta je on rekao.

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju original teksta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da podsetim i vas i gospodina Kwon (Kwon) koji ste bili ovde dok je predsedavao sudija Mej (May). Ovo je izjava koju je doneo Karleuša. Radomir Marković je svedočio posle Karleuše, znači lice čija je ovo izjava. To sve imate u transkriptu i rekao je vrlo jasno da ovo nije njegova izjava, odnosno da on nije tako rekao. Prema tome, ja ne razumem na koji način sada upotrebljiva gospodin Najs ovakav dokument. Ovde, pod zakletvom, Radomir Marković je rekao da ovo nije njegova izjava, a ovu izjavu je doneo Karleuša.

TUŽILAC NAJS: Dokazi su tu, šta god da je rekao bivši načelnik DB o mogućnosti da bude ubeđen da potpiše taj dokument koji nije tačan prikaz onoga šta je on rekao, jer treba da se setimo okolnosti pod kojima je izjava data i na Pretresnom veću je da odluči u dogledno vreme gde se nalazi istina. Ja tražim komentar ovog svedoka o tačnosti onoga šta ćemo ovde da nađemo.

SUDIJA ROBINSON: Dajte da to razmotrimo.

SUDIJA KVON: Ono čega se ja sećam je da je gospodin Marković rekao da je ovo moguće jedna vrlo slobodna interpretacija onoga šta je rekao.

TUŽILAC NAJS: On nije rekao da to nije njegova izjava.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: U redu. Izvolite, nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala, časni Sude. Molim vas pratite gde on kaže, "znam da je u martu 1999. godine održan radni sastanak za jednim dugačkim stolom koji je korišćen za radne sastanke u biblioteci u prizemlju 'Belog dvora', gde je Slobodan Milošević vrlo često držao sastanke. Vlajko Stojiljković, ministar unutrašnjih poslova, Vlastimir Đorđević, načelik Javne bezbednosti i ja prisustvovali smo tom sastanku. Taj sastanak je najverovatnije bio posvećen pitanjima Kosova. I pored ovih bili su prisutni i predstavnici Vojske Jugoslavije, ali ne mogu to da kažem sa sigurnošću. Pored glavne teme sastanka, na samom kraju Đorđević je pokrenuo problem uklanjanja tela Albanaca, svih mogućih civilnih žrtava koje su postale predmet istrage Haškog tribunala. Milošević je naredio Stojiljkoviću da preduzme neophodne mere da se uklone tela albanskih civila, a koja su već sahranjena. Ja lično nisam učestvovao u razgovoru o toj temi, jer se nijedno od tih naređenja nije odnosilo na mene. Znam da je Stojiljković imenovao generala Ilića da primeni taj zadatak i da je kasnije onda otišao sa jednim konkretnim timom saradnika na Kosovo i Metohiju. Ja lično nisam želeo da dozvolim da RDB učestvuje u tako morbidnoj priči uklanjanja tela i, koliko ja znam ...

SUDIJA ROBINSON: Vreme je za pitanje, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Sada je bitna ova sledeća rečenica gde

se pominju imena: "Stojiljković je izdao naređenje da se ostvare ove mere direktno Iliću i Đorđeviću. Pored njih, Obrad Stevanović, Ilić, Đurić, Sreten Lukić, Dragiša Dinić i verovatno svi pripadnici kolegijuma MUP-a u to vreme takođe su znali za to naređenje". Đorđević je bio vama pretpostavljeni u to vreme, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, Đorđević je bio načelnik Resora javne bezbednosti u to vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo malo da se bavimo ovim istorijskim detaljem. Đorđević je neko koga smo videli na ceremoniji u Kuli. Da li se sećate da je tamo bio prisutan 1997. godine? Samo da ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da sam ga video juče na snimku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Đorđević je voljno učestvovao u ovom procesu uklanjanja tela, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da sve šta je ovde pročitano kao izjava Radeta Markovića, nije tačno. Dakle, apsolutno ne postoji sastanak na kome sam ja prisustvovao, a na kome se uopšte pominjala takva ideja ili bilo šta slično tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne mora da znači da ste vi prisustvovali tom sastanku. Ne kaže se to. Kaže se, međutim, da ste vi znali za to naređenje. Da li ste vi znali za naređenje ovog optuženog da se tela uklone?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Podsetite nas ponovo kakvo je vaše objašnjenje za prebacivanje tela sa Kosova u severnu Srbiju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da o tome nemam ama baš nikakva saznanja, a do saznanja nakon rata koja sam, do kojih sam došao iz sredstava javnog informisanja. U to vreme nisam verovao da je to tačno. Sada mogu da kažem da verujem da je to tačno, ali nemam nikavo objašnjenje ko je to mogao da uradi i sa kojim ciljem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite ako sam pogrešno interpretirao vaš odgovor, ali kada ste prvi put dali odgovor optuženom, da li ste vi želeli da sugerišete da je, na neki način, NATO ili neki drugi okupator te terorizacije učestvovao u prebacivanju leševa? Čini se da ste vi nešto tako tvrdili.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam to tvrdio kao pretpostavku na pitanje koje je imalo taj smisao. Dakle, ako kažem da nikakvo logično objašnjenje za takav postupak ne postoji, kada se to šta se desilo dovede u vezu sa zvaničnom politikom i sa zvaničnim postupanjem i države i policije, onda se to može objasniti jednostavno neverovatnim. A na dodatno pitanje rekao sam otprilike, kao pretpostavku, da bi to mogao da uradi samo onaj ko je, ko nije želeo da dokazuje zločin, da prikriva zločin, već da ga dokazuje i pripisuje državi, jer drugo objašnjenje, naravno, u smislu pretpostavke nisam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite mi dalje, jer očigledno je da je ovo vrlo važno. Kako su NATO, Ujedinjene nacije (United Nations) ili bilo koja druga zemlja mogle da imaju pristup srpskim teritorijama i to teritorijama sa vojnim značajem na severu Srbije, da bi tamo položili leševe? To je nešto gde biste vi mogli da nam pomognete.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, prvo, nisam ni tvrdio da je to uradio NATO. Ja sam rekao da je to uradio neko ko je, po mom mišljenju, mogao da ima ovakav cilj, a taj neko može biti i u Srbiji i van Srbije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... i u policiji i van policije i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da sledimo vaš način razmišljanja i vaše mašte i vaše kreativne računice. Recite nam ko, a onda i kako? Ko? Za koga vi kažete da je mogao da prebaci te leševe u Srbiju? Srbija

nije bila pod stranom kontrolom, da se podsetimo na to. Prema tome, ko je mogao da ih prebaci u Srbiju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam rekao ko konkretno. Ja sam rekao neko ko bi imao takve ciljeve, a sve dalje bi bilo suviše maštanja. A vi sami ste insistirali da se ne bavimo nagađanjem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to ozbiljan odgovor, gospodine Stevanoviću, ozbiljan odgovor kada vi kažete “neko nepoznat je možda uzeo sve te leševe iz Izbice (Izbice) i drugih mesta i prebacio ih na mesto gde bi bili pod veoma čvrstom kontrolom srpskih vlasti, organizovao vozila, iskopao rupe i tamo ih sahranio”. Da li vi zaista to sugerišete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da je to moja pretpostavka. Nemam razumno objašnjenje za to. Vi ste imali jednu pretpostavku, ja sam izneo jednu od mogućih. Moguće su još veliki broj pretpostavki.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Istina je sledeća i mogao bih sad to odmah da kažem: tokom čitavog vašeg svedočenja vi ste spremni da kažete bilo šta kako biste izbegli pouzdane i sigurne implikacije na račun ovog optuženog. Je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja tvrdim da ste vi spremni da lažete i da izmišljate stvari kako biste izbegli istinu koja bi izašla iz vaših usta.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da onda pogledamo malo dalje ovu izjavu: “Lukić, Dinić i verovatno svi ostali pripadnici su znali za naređenje. U neformalnim razgovorima održanim pre kolegijuma i radnih sastanaka često je pominjano takozvano restauriranje terena Kosova i Metohije gde su se vodile borbene operacije. Znam da Dragan Ilić nije bio zadovoljan aktivnostima koje je primenjivao MUP u ovom području, jer mi se žalio nekoliko puta na teškoće posla koji je obavljao. Žalio se na pripreme takvih užasa i otpor na

koji je nailazio na terenu kod ljudi koji su trebali da im pomognu u otkrivanju lokacija gde su bili leševi albanskih civila. U tom kontekstu Ilić mi je rekao da je MUP pozvao pukovnika Radosavljevića i ponudio mu značajnu pomoć u tom poslu". Tu ćemo da zastanemo za trenutak. Prvo, Radosavljević je čovek za koga znamo da je vodio napad u Račku (Recak), je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja znam da je on učestvovao u toj akciji, ali ne znam da li je baš vodio napad. Napad svakako ne, nego operaciju. Pretpostavljam da je i vodio. Kao da imam neku informaciju iz nekih sredstava informisanja, ali nisam siguran u tu tvrdnju. Znam sigurno da je učestvovao i da je o tome dao nekakvu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. U redu, hvala. Sećate se moje ranije sugestije da vi namerno uzimate mnogo vremena? Molim vas da odgovori budu kratki. Ovo o čemu on govori da je MUP učestvovao ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinite, to mi stvarno nije namera.

SUDIJA ROBINSON: Slažem se, gospodine Najš. Nema osnove za takvu tvrdnju. To je neosnovana tvrdnja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ovo šta on kaže o učešću MUP-a ovde tačno, pogrešno ili bi moglo da bude tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Morate da mi fokusirate pitanje na konkretan deo teksta. Ne znam na šta da odgovorim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Pročitao sam da nisu bili zadovoljni aktivnostima MUP-a i dobili su značajnu pomoć Radosavljevića. Da li je to tačno, da li je pogrešno ili bi moglo da bude tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Zaista ne mogu da se skoncentrišem dovoljno. Ne znam na šta mislite, ali pretpostavljam da mislite na to šta je navodno rekao Dragan Ilić da je imao problema na Kosovu i da mu je u tome pomogao Goran Radosavljević.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Onda da pogledamo jedan drugi dokument, ako smatrate da moja pitanja nisu od koristi. Možemo da pređemo ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ma nisam dovoljno bio skoncentrisan na šta mislite. Ponudio sam vam odgovor u vezi sa onim šta je Dragan Ilić navodno rekao.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ako želite da preformulišete pitanje, treba to da uradite, a ako želite da pređete na drugu temu, možete i to da uradite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Preći ćemo na drugu temu. Stranica 100 u vašem dnevniku, u verziji na engleskom, a broj stranice 0172446 u verziji na srpskom. Da li ste našli te stranice?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Našao sam, 446 su poslednja tri broja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je deo vaših beleški. Zadržite prst na ovoj stranici da bismo našli odgovarajući datum za ovaj unos. To je negde nakon 21. maja. Da li je ovo vaš rukopis?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovo je moj rukopis, očigledno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda bismo želeli da pogledamo par napisanih stvari na ovoj stranici: "Hitna obustava paljevine i pljačke". Ko je palio i pljačkao? O kome vi ovde pišete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, to je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nekoliko redova niže na stranici ... Izvinite što sam vas prekinuo. Ko je palio i pljačkao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovaj stav se ne odnosi na bilo koga konkretno, nego se odnosi na zaustavljanje pojave paljenja i pljačke, bez obzira ko to čini. Ne može se to selektivno odnositi na pojedine kategorije izvršilaca takvih protivzakonitih radnji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to bio MUP ili Vojska Jugoslavije ili je to bilo neko treće telo za koje nismo čuli? Ko je to bio?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takvih stvari je, očigledno, bilo, a policija može imati nalog da to sprečava svojim oblicima delovanja, nezavisno od toga ko to vrši. Naravno da to mogu vršiti i civili i policija i vojska i teroristi i tako dalje. Ovde je smisao ove teze da se preduzmu dodatne mere da se ta pojava zaustavi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo sledeća tri reda koja glase "uklanjanje tragova nasilja nad civilima" i, zatim, nešto šta mi nismo mogli da dešifrujemo. Šta ste mislili pod tim "uklanjanje tragova nasilja nad civilima"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ovde je malo čudo da civilima ... Nemam, nemam u ovom trenutku misao, ali piše "ulice, putevi", verovatno tragova nasilja u vezi sa civilima, jer se, očigledno, odnosi na raščišćavanje ulica i puteva, dakle, obezbeđivanje prohodnosti ulica i puteva, a ovo bi trebalo da znači "štabovi civilne zaštite, ŠCZ". Izvinjavam se, izvinjavam se, izvinjavam se, molim vas, zato se ja brinem i zbog toga imam rezerve prema ovome. Vidite kako. Da sam sad sklonio ovo, bilo bi zaista problematično. Ovde piše: "Uklanjanje tragova nasilja nad imovinom", a nikako nad civilima, ali, prosto i ja se trudim da budem kraći u odgovoru, da malo gledam, a onda može da bude veliki problem. Dakle, ovde jasno piše "uklanjanje tragova nasilja nad imovinom". Misli se na zarušene objekte na putevima. Misli se na ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno, u redu, u redu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam prihvatio to da je reč o civilima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prvo, molim vas, budite ljubazni i da pratimo to u originalnoj verziji. Ukoliko je greška u prevodu, vi nam pročitajte to iz originala, a mi ćemo onda da čujemo prevod uživo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jasno piše: "Uklanjanje tragova nasilja nad imovinom".

SUDIJA ROBINSON: Dakle, umesto "civila" treba da piše "imovina".

TUŽILAC NAJS: Da, imovina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Trebalo bi staviti srpski tekst na ELMO tako da oni koji prate mogu sami da vide šta piše, jer ovo piše ćirilicom. "C", slovo "C" ćirilicom piše se slično vašem slovu "Y", znači sa veona dugim dole znakom. Ovde se lepo vidi da je to slovo "I" i piše imovina. Ali bi trebalo to da stane na ELMO, a ne engleski prevod koji je, neću uopšte nikoga da optužim, nenamerno netačan. Ali je, očigledno, nečitko ovo šta piše i ljudi su mogli da pogreše.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je ovo pitanje rešeno na zadovoljavajući način, gospodine Miloševiću. Mi prihvatamo da tu treba da piše "imovina", a ne "civila".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da pređemo na stranicu 106, verzije na engleskom, a to je u vašem slučaju, u originalu, stranica R0172451 i ako bi nam poslužitelj pomogao i gospođa Diklić (Diklich), mogli bismo onda da stavimo i jedno i drugo na grafoskop tako da uštedimo na vremenu. Da vidimo da li možemo da stavimo oba primerka na grafoskop istovremeno ...

SUDIJA ROBINSON: Da li je ono šta je podvučeno ono o čemu ćete vi da postavljate pitanja?

TUŽILAC NAJS: Ne nužno. Da vidim na šta mislite.

SUDIJA ROBINSON: Jer ako je tako, onda to možemo da stavimo na grafoskop kako bismo videli i original na srpskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, mislim da je ovo sad dobro. Hvala poslužitelju. Dakle, prvo, da li je ovo vaš rukopis?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovo takođe jeste moj rukopis.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde se spominje “predsednik”, gornji desni ugao.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tu piše reč “predsednik”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O kome se tu radi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja nisam suguran o kome se radi predsedniku. Može biti predsednik Srbije, predsednik Savezne Republike Jugoslavije, može da bude predsednik Vlade, ali ja mislim da je reč o predsedniku Miloševiću, najverovatnije ili o predsedniku Milutinoviću. Ne znam da li se pre toga nešto konkretno govorilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo redom. Da li je to zato što ste vi imali sastanke s obojicom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja sam prisustvovao sastancima na kojima su prisustvovala oba predsednika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako se ovde govori o uklanjanju leševa koji je onda to predsednik po sredi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nema veze sa tim koji je predsednik po sredi, a da li se govori o uklanjanju leševa, to ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo onda šta tu piše. Možda će to da vas podseti o čemu se radilo. Da li ovde prva beleška ... Molim da se i jedno i drugo stavi na ELMO: “Nema leša, nema zločina”.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to tačno tako piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je vaš rukopis. Pročitajte, molim vas, sada sledeći red.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: “Mučki rad ili rade na tom”, na tom, ne mogu da pročitam šta je poslednja reč. Možda “na tom pitanju”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Na tom pitanju”, vrlo dobro. Pročitajte, molim vas, sledeću belešku.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: “Oni će dokazima o zločinima da pravdaju agresiju”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Sledeći red, molim vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sledeći red je: “Raščišćavanje”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći red?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da piše: “Istovremeno čišćenje teritorija”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeće?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne mogu da pročitam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pokušajte, molim vas. “Kad stigne misija ... Nastavite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne mogu da pročitam. To je problem. “Misija”, vidim da je poslednja reč “misija”. “Kad dođe misija”, otprilike, ali ne znam šta je ova treća reč.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: “I čišćenje terena najvažnije”, to tako piše u poslednjem stavu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zadržimo se sad na ovom pre, “kad stigne misija”. Da li možda stoji “biće teže” ili tako nešto?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne piše “Biće teže”. Možda je

prva reč "teže". "Teže ćemo ... Ne znam šta znači to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, jedno moguće tumačenje je, "teže ćemo kad stigne misija".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam kakav je kontekst u kom je napisana ova beleška? Vi ste sedeli sa jednim od dvojice predsednika.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li jesam ili nisam zaista ne mogu iz ovoga da procenim. Ovde zaista piše "predsednik" i verovatno da je reč o nekom sastanku kod predsednika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite mi, molim vas, šta znači ovo "nema leša, nema zločina"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja mislim da sam to objasnio kada sam intervjuisan u Beogradu. Na tom sastanku, ja tačno ne znam koji je sastanak, ali imam neko maglovito sećanje, neko od predstavnika bezbednosnih struktura, da li Državne bezbednosti ili vojne bezbednosti, ne znam, upozorio je na perfidno delovanje terorista u smislu da uklanjaju leševe svojih žrtava i uklanjaju žrtve ili poginule u terorističkim akcijama, antiterorističkim akcijama, a kasnije ih prikupljaju i sahranjuju na grobljima koja imaju izgled masovnih grobnica, da bi to pripisivali srpskim bezbednosnim snagama i Vojsci Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi stvarno tako objašnjavate ovu belešku? Znači, to govori predsednik. Predsednik govori o perfidnim akcijama terorista?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To apsolutno ne govori predsednik. To što piše "predsednik" može da znači samo da je sastanak kod njega i to je najverovatnije. Imam maglovito sećanje o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razumem. To je onda njegova privatna kancelarija, a on tamo nije prisutan.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne znači. Ako je sastanak kod predsednika, onda je on tamo svakako prisutan i svi ostali koji prisustvuju sastanku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Da se ne zamajavamo. Predsednik je ovaj ovde optuženi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu da prihvatim to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li ili ne možete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Da pogledamo sada sledeći red: "Mučki rad na tom pitanju". Ako je neko govorio o uklanjanju leševa, što radi OVK u svom interesu, pa zašto tu onda piše "mučki rad"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "Mučki rad" nikako ne može da se pripíše bilo kome drugom, nego nekome ko radi protiv vas. Dakle, reč "mučki" je suviše, kako bih rekao, podla, teška. Ona se nikako ne može pripisati nekome, sem nekome ko vas ugrožava na podmukao način. Primetićete da u svim konstatacijama delovanja terorista kaže se "mučki deluju iz zasede" i tako dalje. Dakle, ta reč često se koristi kao pridev uz teroriste i njihovo delovanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, prevodilac je spomenuo sada i drugo značenje, "perfidno", a ne "težak rad" i ja vidim da su odgovori svedoka u skladu sa ovim prevodom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo onda na sledeći ...

SUDIJA ROBINSON: Jeste li želeli nešto da kažete, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hteo sam da skrenem pažnju, gospodine Robinson, ja ne znam tako dobro engleski kao vaši prevodioci i ne znam ovaj izraz "*back-breaking*", a meni je izraz "mučki" koji je jako

težak izraz, najpribližniji izraz "*perfidious*", "*treacherous*", najbliži "*perfidious*", ali još teži, odnosno taj se izraz označava za podlost, za prljavi posao, podmukli posao, mučki. Dakle, apsolutno je nemoguće ga upotrebiti za svoju stranu. Možete da ga upotrebite za neku najgoru vrstu postupaka koji se vodi, mučki. I svako ko ovo sluša, a zna srpski jezik, zna šta znači izraz "mučki", tako da iz prevoda, ovo što kaže "težak rad", taj izraz "mučki" ne može se prevesti kao "težak".

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Gospodine Miloševiću, na kraju možda ćete da postanete i kvalifikovani prevodilac. Ali da, to šta kažete zaista je u skladu sa onim šta kaže i naš prevodilac, da je značenje "perfidno". Da li prevodioci kažu da je "perfidno" bolji prevod ili jedini prevod, primarni prevod? Šta je po sredi?

TUŽILAC NAJS: Moje razumevanje onoga šta su prevodioci rekli je da je to primarno značenje. Koliko sam shvatio oni nisu isključili drugo, alternativno značenje. Mislim da oni nevoljno ulaze u to i razumem ih, da postanu svedoci u svojim kabinama.

SUDIJA ROBINSON: Ja sam postavio pitanje prevodiocima i oni su i ranije odgovarali na ovakva pitanja.

prevodioci: Prevodioci smatraju da u kombinaciji sa rečju "*work*" (rad), ne može da se prevede kao "*perfidious*", jer se ne "perfidan rad", tako da to prevodimo kao "težak rad". Ako reč "*perfidious*" povežemo sa rečju "*attack*" (napad), onda bi prevod bio "perfidan napad".

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zahvaljujem se prevodiocima. Idemo onda na treću belešku, gospodine Stevanoviću. "Oni će dokazima o zločinima da pravdaju agresiju". Ko su to "oni"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ovde se misli na teroriste. Dakle, u skladu sa mojim prethodnim objašnjenjem, kada teroristi odnose svoje žrtve i poginule u antiterorističkoj akciji, a kasnije ih sahranjuju u takozvane "masovne grobnice", oni time obezbeđuju dokaze za navodne zločine srpskih snaga. U tom kontekstu bih vas podsetio na navodnu masovnu grobnicu u Pustom Selu (Pastasel) i na navodnu masovnu grobnicu u Izbici, a ovaj deo procene o njihovom perfidnom delovanju ja sam pronašao u bar jednom zapisniku sa neke sednice, ali sada zaista ne mogu da se setim koji je to zapisnik.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da bih mogao da razumem ovo šta vi govorite, vaše tumačenje ove beleške napisane u maju 1999. godine, znači OVK je ubila ljude, nakon što ih je ubila, odnela je leševe, pronašla je masovnu grobnicu, zakopala leševe u masovnu grobnicu. Posle toga oni fabrikuju dokaze da su to Srbi ubili te ljude, najverovatnije Srbi, možda neki Albanci i onda na taj način oni opravdavaju nastavljane nasilja. Da li je to ono šta vi kažete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Oni medijski pokazivanjem masovnih grobnica, uz obrazloženje da se tamo nalaze nedužne civilne žrtve srpske agresije ili srpskog nasilja, dokazuju ili pokušavaju medijski da dokažu nasilje srpskih snaga, srpskih i jugoslovenskih snaga na Kosovu. To je smisao objašnjenja perfidnog postupanja sa leševima. I kada smo dobili snimak Pustog Sela, mislim da je to bilo pre Izbice, tada smo svi konstatovali da je takva procena bila ispravna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta želite da kažete time da je takva procena bila tačna?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da je ova procena da će navodnim dokazima o našim zločinima pravdati ili pokazivati nasilnost srpskih snaga u antiterorističkim akcijama. Mogu konkretnije da kažem, da će potvrditi, na primer, ovu tezu ili da time potvrđuju ovu procenu koju smo imali pre nego smo saznali za navodnu masovnu grobnicu u Pustom Selu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Budući da ste spomenuli Pusto Selo, molim da onda stavimo na grafoskop jednu stranu iz dokaznog predmeta 106. Ovaj incident nije u optužnici, međutim, kada ste vi to već spomenuli, ja vam sada pokazujem ovaj dobro dokumentovani iskaz o tom događaju: “Kad je selo granatirano, otprilike 27. marta, mnogi od seljana pobjegli su ... Izvinjavam se. Nisam video da ste nešto drugo radili.

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Citiram: “Kad je selo granatirano, otprilike 27. marta, mnogi od seljana pobjegli su prema Danjanima (Dehje), a ostali su u selu. Jedan čovek koji se nalazio u invalidskim kolicima i koji se sklonio odmah na prilazu selu i jedan drugi muškarac koji se krio u brdima, ispričali su šta se dogodilo. Vojska Jugoslavije i paravojne grupe opkolili su selo i seljane okupili na jedno mesto. Razdvojili su žene i decu od muškaraca. Ženama i deci je naređeno da odu prema putu i to peške. Više od 100 muškaraca ostalo je na tom mestu. Nakon što su pregledali imovinu tih ljudi, Vojska Jugoslavije i paravojne grupe su počeli da pucaju u njih u grupama od po 10. Devetorica su preživela streljanje, a šestorica drugih su zapaljeni živi. Stavljeni su na traktor, poliveni benzinom i zapaljeni. Čovek koji se nalazio u šumi rekao je da je čuo pucnjavu kako dolazi iz smera Pustog Sela”. Dakle, čovek koji se nalazio u šumi rekao je da je čuo pucnjavu koja je dolazila iz smera Pustog Sela ...

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, primili smo poruku od prevodilaca o toj istoj reči “mučki” i ja ću da ih zamolim da to objasne. Izgleda da su to sada proverili i u rečniku. Molim da prevodilac objasni belešku koja je poslata?

prevodioci: Jedan prevodilac u kabini za francuski jezik je proverio u

rečniku i pronašao da reč "mučki" znači "perfidno" i samo "perfidno", a reč "mučno" znači "teško".

SUDIJA ROBINSON: Da li onda znači da možemo da pretpostavimo da bi pravi prevod trebalo da bude "perfidno"?

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nisam siguran gde sam prestao da čitam, ali čitao sam, dakle, ovaj iskaz o tome kako je stotinu ljudi streljano, devet ih je preživelo, šest je živo spaljeno na traktoru i došao sam, dakle, do rečenice u kojoj se kaže: "Čovek koji se nalazio u šumi rekao je da je čuo pucnjavu iz smera Pustog Sela otprilike tog datuma i da je čekao tri dana pre nego što je ponovo ušao u selo. Kasnije su seljani koji su se vratili, pronašli više od stotinu leševa. Leševi su bili streljani, neki u potpunosti spaljeni, a drugi delimično spaljeni". Gospodine Stevanoviću kao što se može videti iz fusnota ovog dokumenta, čak i ukoliko ne možete da čitate engleski, ovo je opis događaja u Pustom Selu potkrepljen izvorima informacija. Možete li da mi objasnite zašto je ovaj opis događaja netačan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu vam, naravno, objasniti, jer ja ne znam za takav događaj, niti sam imao bilo kakvu informaciju o događaju koji je na ovakav način opisan. Vi ... Rekao sam da prvu informaciju o navodnoj masovnoj grobnici u Pustom Selu imamo sa satelitskog snimka. Ona se nalazi ovde i mislim da smo je pokazali na grafoskopu. I od tog saznanja policija je postupala, zajedno sa pravosudnim organima i ovde imate tri velika bajndera o tome šta je policija učinila nakon što je saznala za navodnu masovnu grobnicu. I tu imate podatke čak i sa obdukcije za svaki pojedinačno pronađeni leš u toj grobnici, a svi oni su, nakon toga, sahranjeni na odgovarajuća groblja u tom regionu. I ako se dobro sećam, određen broj ljudi koji su pronađeni u grobnicama nisu iz Pustog Sela, ali ne smem to da tvrdim. To se vrlo jasno može ovde

videti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, skrećem vam pažnju da su to bajnderi 13, 14 i 15 u dokaznim predmetima koji su dati uz ovog svedoka i to su sve dokumenti koji se odnose na Pusto Selo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se sada vratimo na vaš dnevnik, na stranicu 106 i onu drugu stranicu koju ste vi već imali pred sobom otvorenu. Kako god da se tumači ovo šta je zapisano i kako god da se tumači reč "mučki", ovi unosi u celini odgovaraju onoj tvrdnji koju sam izneo, da je postojala planirana operacija u to vreme, da se leševi prebace sa Kosova pre nego što će okupacija te terorizacije da oteža sakrivanje zločina.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovi zapisi apsolutno nemaju nikakvu vezu sa prebacivanjem poginulih ljudi sa Kosova severno, na teritoriju centralne Srbije. Ovi navodi imaju isključivu vezu sa načinom delovanja terorista koji se ovde označava kao "mučki". A ako bolje pogledate veći deo ostalih dokumenata, videćete da se uz pojam "terorističkog delovanja" često dodaje ovaj pridev "mučki deluju iz zasede" i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo pretposlednji red: "Kada misija stigne, biće nam teže". Teže da se sakriju stvari. Je li to moguće?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije moguće. Mislim, to nema veze s tim, mada ne znam na koju se misiju misli. Ta ... Tu rečenicu ne mogu prosto da objasnim, jer ako je misija, onda to može biti Verifikaciona misija (OSCE Kosovo Verification Mission). Onda ovaj datum ne odgovara, a ovde se može videti, to je možda važno da vam kažem, samo ne mogu jednostavno da nađem, da se nalazi datum, na primer, 21. maj, pa je onda 4. april, pa je nakon 10 strana ponovo 20. maj. Dakle, ovde postoje strane koje nisu složene kako su inače u originalu postojale, tako da ja nisam siguran u kom periodu je ovaj tekst napisan, da li u vreme rata, da li pre rata. To

stvarno ne mogu da tvrdim, jer zbunjuje me pojam "misija". Taj pojam ja sam koristio samo da bih označio Verifikacionu misiju. Ne znam drugu misiju koju bih označio.

SUDIJA KVON: Stvari su malo zbunjujuće. Na strani 97 piše 21. maj, a na strani 103 ponovo piše 7. maj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nema sumnje da su stranice u neispravnom redosledu postavljene i ja to ne dovodim u pitanje, ne sporim. Ako ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs kaže da ne dovodi u pitanje da su stranice pomešane, ali tvrdi da je ovo šta sad citira iz maja 1999. godine, iako se pominje "misija", kao što kaže general, izraz koji je svako upotrebljavao za Verifikacionu misiju. I po smislu ovoga šta piše, ovo je moralo biti zapisano pre dolaska Verifikacione misije, znači pre oktobra 1998. godine. Ovde nema nigde datuma, a on ne zna ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolio sam tu mogućnost ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nešto kasnije ćemo da čujemo stvari koje se odnose na vaše svedočenje o mestima kao što je Izbica. Jedna od stvari u vezi s kojom smo imali dokaze je da čak i gde su srpske vlasti ekshumirale leševe, ti leševi su nekako stigli do "Batajnice 1 i 2". Nemojte još da dajete vaš odgovor. Sačekaćemo ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postoje dokazi o mestima kao što je Izbica,

čak o tome i gde su srpske vlasti ekshumirale tela, neka od tih tela, neki od tih leševa su nekako stigli u severnu Srbiju na teritoriju pod kontrolom srpskih snaga. Da li vi tvrdite da je pomeranje tih leševa na bilo koji način objašnjivo ovom zamisli koju ste izneli u vašem dnevniku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Odgovoriću najpre na taj drugi deo pitanja. Dakle, to apsolutno ne korenspondira ni na koji način sa bilo kojom beleškom iz mog dnevnika. A sada bih odgovorio na prvi deo. Dakle, ja sam upravo tom činjenicom da su iskopavani već zakopani, obdukovani, snimljeni leševi, prebacivani u Srbiju, dakle tom činjenicom sam objašnjavao da je sve to šta se desilo, u stvari, jedan velika misterija. To, taj, taj detalj je posebno bio važan u mom zaključku koji sam vam izneo ranije, a i ovog trenutka. Dakle, ako u ovom bajnderu ovde postoji dokument o nekom poginulom licu koje je pronađeno, ekshumirano, obdukovano, sahranjeno, pa ne znam šta bi onda bio razlog da se isto to poginulo lice nađe negde na drugom mestu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je situacija jednostavno ovakva: kada je optuženi izdao naređenje da se leševi prebace sa Kosova da bi se zataškali zločini, ti leševi su prebačeni u hladnjačama od kojih je jedna, na žalost, završila u Dunavu. To je vrlo jednostavna i zatrašujuća istina, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To uopšte nije ni jednostavna, niti istina. Više puta sam rekao da ne znam slučaj da je predsednik Republike Srbije izdao bilo kakvo naređenje bilo kome, sem eventualno ministru kada je bio kod njega, ali čak ni to ne znam. A zapisnici sa sastanaka na kojima sam prisustvovao verujem da postoje i verujem da će potvrditi ovo šta vam kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zapisnici sa sastanaka kojima ste prisustvovali, koji su to sastanci?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, naravno, ne mogu da se setim nijednog po vremenu. Ja znam da sam prisustvovao, pa, orijentaciono, pa možda na pet, šest sastanaka u pratnji ministra.

Nekada možda nisam prisustvovao. Moguće da je prisustvovao neki drugi pomoćnik kada sam se ja nalazio na Kosovu, ali na sastancima na kojima sam ja prisustvovao, referisali su predstavnici policije i predstavnici vojske. Na tim sastancima bili su svi rukovodioci po vertikali i u policiji i u vojsci. Prihvaćen je plan koji je prezentiran ili referati koji su referisani i na tome se uvek sastanak završavao, a svi nalozi su dolazili nakon sastanaka, između sastanaka, od strane nadležnih rukovodilaca u policiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je istina ono šta ja tvrdim da je predsednik koga vi pominjete u ovim beleškama čovek koji sedi u ovoj prostoriji, onda vi takođe znate i da je u vezi sa njegovim načelnikom kabineta vođena istraga zbog uništavanja arhive i dokumentata, tako da ona i ne postoji. Da li ste vi toga svesni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam svestan da se vodi protiv nekoga istraga zato što je uništio arhivu. Znam da je šef kabineta predsednika Srbije bio pozivan ili prozivan u novinama, ali zaista ne znam u vezi sa čim, a prvi put čujem da je uništavana, da je uništena arhiva sa sastanaka kod predsednika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A možete li da mi objasnite zašto, s obzirom da smo mi podneli zahtev vašoj Vladi da nam pruži pomoć tokom godina, u tom smislu da nam dostavi dokumentaciju na koju ste se vi upravo pozivali, možete li da nam objasnite zašto nama ta dokumentacija nije dostavljena?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja zaista nemam veze sa tim zahtevima. Iz opšte informisanosti znam da Vlada Republike Srbije ulaže napore i to značajne napore da sarađuje sa sudom u Hagu (The Hague), ali to je samo jedna opšta informisanost. Nemam utisak da Vlada Srbije i nadležni organi osporavaju saradnju i da nešto namerno ne postupaju po bilo kakvom zahtevu. Naravno, to je moj utisak, jer ja nisam u Vladi i nemam dostupnost službenim informacijama te vrste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Informaciju je da je od mog šefa kabineta Služba državne bezbednosti ili kako se sad zove Bezbednosno-informativna agencija oduzela celu moju arhivu, pa ću ja tražiti da vi izdate nalog da se ta meni arhiva vrati, jer mi je potrebna, a oni su je, pretpostavljam, imali vremena dovoljno da kopiraju celu i da ništa ne može da bude sakriveno.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću. Izvolite, nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Čakam dokument, hvala lepo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, želim da vas podsetim, ako ozbiljno želite da uložite taj zahtev, onda to potpada pod Pravilo 54bis, kao što vi vrlo dobro znate. Ako podnesete zahtev u skladu sa tim pravilom, mi ćemo da razmotrimo taj zahtev.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da dodam, to je bila moja privatna arhiva koju je držao šef kabineta, koja je oduzeta.

SUDIJA ROBINSON: Bez obzira na to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vreme kada su prebacivani leševi sa Kosova u Srbiju, vođene su beleške o tome i neke od njih smo mi i nabavili. Možda i sve i to su, u stvari, beleške koje su vodili zaposleni u MUP-u u Prištini (Prishtine). I ako stavimo ovaj zapisnik na grafoskop, a to je stranica jedan, ako to stavimo na grafoskop, videćemo da je reč o sastanku na kome ste bili vi i general Sreten Lukić. Da li je to bio uobičajeni, standardni sastanak? Znači uobičajeni način održavanja tih sastanaka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vreme mi ne dozvoljava da ulazim u detal-

je i pogledamo sve zapisnike, ali možda možemo da pogledamo diskusiju Branka Prljevića. Kod nas je stranica broj 4. Mislim da je to kod vas stranica 2, Branko Prljević. U okviru njegove diskusije se govori o nedostaku municije od 30 milimetara rezervnih delova za protivavionske topove. Koliko sam shvatio ono šta ste rekli, vi ste rekli da MUP nije imao takvo naoružanje, a po ovome ovde izgleda da jeste.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imao je ovakvo naoružanje. Ako nisam rekao, onda sam verovatno propustio slučajno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zahvalan sam gospodinu Kuu (Philip Coe) što me je podsetio da su zapisnici sa sastanaka MUP-a u tabulatorima od 67 do 73 dokumenta koje je ponudio ovaj svedok. Ako idemo dalje na zapisnik, u stvari, na ovaj isti zapisnik, na diskusiju Milorada Jankovića ... Zaboravite to. Idemo ... Časni Sude, izvinjavam se zbog malog odlaganja, jer radim na dva različita prevoda. Ovaj koji je sad na raspolaganju Sudu tek smo nedavno dobili. Da pređemo na kraj. To je stranica 7 u prevodu na engleski jezik, a poslednja stranica originala koji je pred gospodinom Stevanovićem. Vas dvojica ovde kažete: "Zamenik premijera savezne Vlade," to je pri dnu stranice ... "Potpredsednik savezne Vlade, gospodin Nikola Šainović, se priključio i ukazao na potrebu da se danas završi prva faza antiterorističkih dejstava radi aktivne odbrane i zaštite teritorije i zaštite granice od eventualnog prodora agresora u dubinu teritorije SRJ. Takođe je istakao da lica pritvorena zbog izvršenih krivičnih dela treba držati do preuzimanja od strane sudskih organa. Ostala pitanja u vezi sa radom i izvršavanjima postavljenih zadataka su onda nešto čime se bavilo u nastavku sednice". Gospodin Šainović, kao što se vidi u ovom dokumentu, je imao ovlašćenja da vama daje uputstva, instrukcije za rad. Je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne može se smatrati instrukcijama. On je prisustvovao sastanku, rekao je svoje mišljenje, ali to, naravno, kako sam već rekao, ne znači da je naredio, jer sve ovo šta piše, tu je ovlašćenje policije. Dakle, držanje lica u pritvoru,

kako sam već rekao, po ratnim uredbama, moglo je da traje do 30 dana, a iza toga su morala takva lica biti predata sudskim organima. To je, pretpostavljam, prosto njegovo mišljenje u tom trenutku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vam tvrdim da, kakav god da je bio zvaničan stav o zajedničkoj komandi, stvarnost u celom tom periodu sukoba sa NATO ili kako god da se to opiše, je bila takva da ste vi dobijali uputstva i naređenja iz Beograda, u ovom slučaju preko Šainovića i uvek ste radili ono šta vam je rečeno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ponavljam više puta, naređenja sigurno nisu dobijana preko Nikole Šainovića ili preko bilo kog prisutnog drugog političara. Svako od prisutnih političara normalno je da je imao priliku da analizira situaciju, da kaže svoje mišljenje, da kaže svoj stav, ali to apsolutno ne znači da je to bilo i naređenje. Političari često umeju da imaju stav koji ne mora u potpunosti biti u skladu sa propisima, jer prosto ne znaju neke stvari. Ovde je očigledno reč o prisustvu jednom sastanku od strane gospodina Šainovića i o njegovom stavu o nekim pitanjima, ali čak i da on nije tu, postupanje sa privedenim licima je uređeno zakonom i svaki policajac to zna. U najmanjoj jedinici to je poznata stvar kako se postupa sa pritvorenim licima. Apsolutno nema potrebe da bilo ko to sugeriše. Ali to je prosto bio stav tog čoveka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanović, možete li da nam pokažete, molim vas, bilo kakav dokumentovani primer da ste vi i vaši saborci delovali suprotno uputstvima ili izraženom mišljenju gospodina Šainovića? Ima ovde mnogo dokumenata. Razmislite, pokažite mi jedan.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja, na žalost, nisam razmišljao u takvim kategorijama, u takvim odnosima. Ne mogu sad zaista da vam kažem da li smo negde postupili suprotno, ali to ne znači da smo postupili po naređenju gospodina Šainovića. To samo može da znači da smo postupali po zakonu.

SUDIJA ROBINSON: Sada moramo da napravimo pauzu od 20 min-

uta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da sada pogledamo sledeći dokument...

SUDIJA KVON: Dokument koji smo upravo videli liči na na tabulator 70.

TUŽILAC NAJS: To jeste tabulator 70, međutim, problem je ...

SUDIJA KVON: Da je prevod malo drugačiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ja sam nabavio taj drugi prevod. Samo trenutak. Sada možemo da pogledamo tabulator 71, ukoliko postoji prevod ... Dakle, gospodine Stevanović, pogledajte tabulator 71. Ovo je zapisnik sa održanog sastanka u Štabu MUP-a 7. maja 1999. godine. Potpredsednik vlade, gospodin Šainović, je učestvovao na sastanku. Molim vas da sada pogledate stranicu 7 u prevodu na engleski, a u originalu na srpskom jeziku to je ... Dugačak govor gospodina Šainovića. I to je u govoru gospodina Šainovića, dva paragrafa pre kraja njegovog govora, pre govora pukovnika Janičevića. Da li ste to našli? Žao mi je što nisam bio u mogućnosti da vam to preciznije obeležim.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Našao sam kraj teksta koji se odnosi na gospodina Šainovića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratite se jednu stranu. Mislim da ćete naći paragraf koji počinje rečima "predsednik republike i vrhovni komandant, Slobodan Milošević, saslušao je izveštaj komandanta Treće armije". Pročitacu: "Predsednik republike i vrhovni komandant, Slobodan Milošević, saslušao je izveštaj komandanata Treće

armije i Štaba MUP-a Republike Srbije za Kosovo i Metohiju, pri čemu je objavljen tekst saopštenja koji predstavlja državnu direktivu i naredbu vrhovnog komandanta Slobodana Miloševića, a koju treba, kao zadatak Vrhovne komande, dati svim rukovodiocima policije". Ovde govori Šainović. Objasnite mi šta to znači, ako ne pokazuje ovlašćenja ovog optuženog nad MUP-om? Da li treba to ponovo da pročitam? "Predsednik Republike i vrhovni komandant Slobodan Milošević saslušao je izveštaj komandanata Treće armije i Štaba MUP-a Republike Srbije za Kosovo i Metohiju, pri čemu je objavljen tekst saopštenja koji predstavlja državnu direktivu i naredbu vrhovnog komandanta Slobodana Miloševića, a koju treba, kao zadatak Vrhovne komande, dati svim rukovodiocima policije". Šta to pokazuje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jasno je da gospodin Šainović ovde prosto konstatuje jasnu i nespornu činjenicu da je taj sastanak postojao, da su referisali gospodin Pavković i gospodin Lukić, da je sa tog sastanka izdata, odnosno objavljen tekst saopštenja koji na određen način predstavlja državnu direktivu, odnosno naredbu vrhovnog komandanta, Slobodana Miloševića. Dakle, ništa nije rečeno što uopšte u tom trenutku nije bilo poznato. A podsetiću vas da sam prikazao u jednom od tabulatora akt gospodina Lukića koji je tekst tog saopštenja dostavio svim potčinjenim na upoznavanje i na korišćenje. Ni u kom slučaju to ne znači da bi oni, po osnovu takvog teksta, trebali da urade bilo šta protivzakonito, a i sam tekst sasvim sigurno ne sadrži bilo šta protivzakonito. To je prosto informisanje o jednoj državnoj politici u jednom teškom trenutku.

SUDIJA ROBINSON: Primećujem da piše "naređenja koja je izdao vrhovni komandant", a na dnu piše da to treba kao zadatak proslediti svim rukovodiocima policije kao zadatak koji je izdala Vrhovna komanda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zapažanje uvaženog sudije je, u stvari,

proizvelo moje sledeće pitanje. Šta je "Vrhovna komanda" na koju se poziva ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da sam objasnio u jednom trenutku. Očigledno nisam bio dovoljno jasan. Ja pod "Vrhovnom komandom" podrazumevam Vrhovni savet odbrane SRJ, a štab Vrhovne komande čini Generalštab Vojske Jugoslavije u tom trenutku. To je moje shvatanje. Nisam imao priliku da uskoro ili u bliskoj prošlosti pročitam konkretno tekst Ustava ili zakona o tome, ali to je moje shvatanje Vrhovne komande. Koliko se sećam bilo je nekih terminoloških problema u vezi sa tim pojmom, ali ovog trenutka ne mogu da se setim detalja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak: da li vi govorite o terminološkim problemima u to vreme, da ljudi nisu znali kako da opisuju svoje organe vlasti? Da li nam to kažete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne kažem to, nego kažem da je terminološki nekakav problem postojao, ali ne mogu da se setim detalja, ali samo terminološki. A objasnio sam šta ja suštinski podrazumevam pod tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali meni treba vaša pomoć u vezi s tim. Ja ne prihvatam vaš odgovor. Vi kažete da Vrhovna komanda je isto što i Vrhovni savet odbrane. Dozvolite sada da vam objasnim istorijat ovog pitanja. Nakon značajnih napora, mi smo od vlasti dobili zapisnike Vrhovnog saveta odbrane sve do početka bombardovanja. Nama je rečeno da Vrhovni savet odbrane, odnosno, zapisnici Vrhovnog saveta odbrane ne postoje nakon 24. marta 1999. godine. Takođe nam je rečeno da ne postoje zapisnici sa sastanaka Vrhovne komande nakon 23. marta 1999. godine. To je istorijat svih naših pokušaja da dođemo do zapisnika. U svetlu toga, da li vi kažete da je bilo sastanaka Vrhovnog saveta odbrane, čak i ako su nama odbili da daju zapisnike sa tih sastanaka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, na žalost, ne mogu da vam odgovorim na to pitanje, a osim toga želeo bih da kažem da ja zaista nisam pravni ekspert i već sam rekao da nisam u bliskoj prošlosti

pročitao niti Ustav, niti zakon, da bih mogao da budem sasvim jasan. A rekao sam vam šta ja podrazumevam pod tim. To, naravno, ne znači da sam u pravu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nisam siguran da sam shvatio vaš odgovor. Da li vi kažete da u to vreme kada ste sedeli na ovom sastanku, poslušno sedeli na ovom sastanku i čuli šta je rekao gospodin Šainović o Vrhovnoj komandi, da li vi govorite o svom neznanju, da niste znali o čemu on govori u to vreme ili kažete da ste vi lično mislili da je reč o Vrhovnom savetu odbrane? Šta od ta dva?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam jasno podrazumevao ono šta ovde piše. Dakle, podrazumevao sam Vrhovnu komandu, a moj prethodni odgovor odnosio se na to šta ja smatram Vrhovnom komandom.

SUDIJA BONOMI: Da li je bitno da li je naređenja dala Vrhovna komanda ili predsednik, a to je jednostavno preneo neki drugi organ?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, ne, časni Sude. Ja sam tražio pomoć da se identifikuje preko kog tela je delovala Vrhovna komanda, zakonito ili ne i tu sam tražio pomoć svedoka. Gospodine Stevanoviću, vaši odgovori se sastoje iz sledećeg, ispravite me ako grešim, da vi, kao policajac na najvišem položaju, niste znali kakvo je to telo, kakav je to organ, od koga dobijate naređenja. Da li je to zaista vaš stav?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, više puta ponavljam, mi nismo dobijali naređenja od Vrhovne komande. Dakle, policija je dobijala naređenja po svojoj vertikalnoj liniji rukovođenja, a ovaj tekst saopštenja je poslužio da se potčinjeni policiji informišu o državnoj politici u tom trenutku i o stavovima Vrhovne komande. Dakle, ja nisam član Vrhovne komande, niti Vrhovnog saveta odbrane. Ja znam koji propis se primenjuje u ratu, a odnosi se na policijsku strukturu, a u ovom saopštenju, siguran sam, nema ništa što je protivzakonito. A ne postoji, takođe, obaveza bilo koga da primeni bilo koje saopštenje u kome ima bilo šta nezakonito. Možda ja

ne razumem smisao vaših pitanja, pa zbog toga ne mogu precizno da odgovorim. A, naravno, ja nisam čovek koji treba da se bavi pravno-teorijskim pitanjima pojma "Vrhovna komanda", niti sam se bavio time. Ja sam dokument shvatio kao saopštenje sa sednice Vrhovne komande koje je predstavljalo jedan politički stav u tom trenutku, a reč je, očigledno, o ratu.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Stevanoviću, tokom čitavog vašeg svedočenja imao sam utisak da ste vi vrlo dobro informisan službenik, na vrlo visokom položaju i teško mi je da shvatim da neko ko je bio na vašem položaju ne bi imao informaciju o tome iz čega se sastoji Vrhovni savet odbrane, odnosno Vrhovna komanda. Da li sam dobro shvatio da vi Vrhovnom komandom smatrate Vrhovni savet odbrane i da nije postojalo nikakvo drugo telo koje bi predstavljalo Vrhovnu komandu?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da, to je značenje mog odgovora.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I moje poslednje pitanje u vezi s tim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Skrećem vam pažnju da biste ovo jasnije razumeli, jer ovde nema zaista nikakve misterije, da se ovo nalazi u tabulatoru 65. Dakle i akt, akt generala Lukića koji govori o dostavljanju saopštenja Vrhovne komande jer se na kraju kaže, kaže se: "u saopštenju Vrhovne komande", a nalazi se i saopštenje Vrhovne komande gde se vidi da je na sastanku gde sam ja primio generala Pavkovića i generala Lukića, prisutan i drugi član Vrhovnog saveta odbrane od ukupno tri, jer treći je bio predsednik Crne Gore, a on nije prisutan, dakle, prisutan i drugi član ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ... Vrhovnog saveta odbrane i predsednik štaba Vrhovne komande i onda se govori o čemu se ovde radi i to je javno objavljeno, u novinama.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Na sve to možete da ukažete u dodatnom ispitivanju.

SUDIJA BONOMI: Možda će gospodin Milošević moći da pomogne u vezi sa strukturom Vrhovne komande putem odgovarajućeg svedoka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li sada da pređemo na jednu drugu temu, gospodine Stevanoviću, a pre toga da vas pitam da li mi treba da primenimo vaše tumačenje strukture u ovom dokumentu na taj način da je gospodin Šainović, političar na vrlo visokom nivou, sa velikim iskustvom u Vrhovnom savetu odbrane, opisao taj organ koristeći pogrešan izraz? Da li to treba tako da shvatimo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, ja nikada nisam shvatio da je gospodin Šainović bio član Vrhovnog saveta odbrane. Mislim da ste tako rekli. Možda se varam, a drugi deo pitanja nisam razumeo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U tom slučaju idem dalje. Dokazni predmet 387, tabulator 46. Ovo je postojeći dokazni predmet, datiran je 25. maja 1999. godine. Dolazi iz Treće armije, iz isturenog komandnog mesta. Upućen je MUP-u Srbije i u trećem paragrafu ovde stoji sledeće: "Bezbednosni režim na teritoriji nije ukorenjen u duhu zakona i na osnovu proglašenog ratnog stanja. Najbolji primer je operacija delovanja zajedničkih kontrolnih punktova na kojima deluju zajedno MUP i jedinice vojne policije, gde dolazi do čistih problema zato što pripadnici MUP-a otvoreno dozvoljavaju očigledne kriminalne aktivnosti i pljačke koje čine njihove kolege u MUP-u, kao i civili, zbog čega dolazi do velikog broja otuđivanja

motornih vozila i tehničke robe na teritoriji Kosova i Metohije. Ustanovljeno je van sumnje i mi smo o tome izveštavali u redovnim borbenim i drugim izveštajima, da zbog nepoštovanja odluke o prepotčinjavanju neki pripadnici MUP-a, a u značajnoj meri i neke cele manje jedinice koje operišu nezavisno na terenu, počinjavaju teške zločine nad šiptarskim civilnim stanovništvom u naseljima i skloništim: ubistva, silovanja, pljačku, tešku pljačku, krađu i tako dalje, a oni namerno pripisuju ili planiraju da pripisu te zločine jedinicama i pojedincima u Vojski Jugoslavije”.

prevodioci: Napomena prevodioca da nemaju originalni tekst, nego engleski prevod.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite mi, molim vas, šta kažete na te reči generala Pavkovića?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo da kažem da je vrlo neobično ... Ja ovaj dokument prvi put vidim. Bilo bi logično ako sve ovakve tvrdnje stoje u to vreme kada je ovaj dokument pisan, da to prvo zna rukovodilac štaba, pa ja pretpostavljam da bih i ja to sigurno znao da je to bilo u štabu. Dakle, ovo je stvarno, vizuelno se vidi, jedan originalni dokument, ali ovo je dosta teška optužba vojske na račun policije koja meni do ovog trenutka nije bila poznata. Ja sam na određen način govorio o problemima vezanim za prepotčinjavanje, jer ovaj tekst nosi taj naziv, ali nikakvu informaciju ove vrste nisam imao i ovog nivoa ozbiljnosti. Dakle, mogu samo da komentarišem da ona može biti tačna, da možda nije tačna. Ja prvi put ovo vidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, onda idemo sada redom da vidimo šta je napisao general Pavković. Podelimo to na dva dela. Zaboravimo sada na trenutak ko je krivac. Ono šta on piše očigledno pokazuje da se nad albanskim civilnim stanovništvom čine teški zločini. Možete li da smislite bilo kakav razlog zbog koga bi general Pavković u tom trenutku izmišljao, fabrikovao, navode o činjenju zločina nad albanskim stanovništvom? Zaboravite sada ko je krivac

za to, nego mi recite možete li da smislite bilo kakav razlog zbog koga bi on izmislio da se čine zločini?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Iskreno da kažem, ne mogu. Ja sam smatrao da je on izrazito ozbiljan rukovodilac.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li onda može razumno da se zaključi, molim vas da nam pomognete u vezi sa tim, da je zaista bilo teških zločina počinjenih nad albanskim stanovništvom na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam već rekao da je bilo, ali svi zločini o kojima smo imali saznanja, su na odgovarajući način procesuirani. Ako je bilo ko od vojske imao bilo koje saznanje o konkretnom zločinu, pa nesporna je dužnost tog vojnika ili rukovodioca da istog trenutka ili uhapsi počinioca ili podnese izveštaj MUP-u da on, u okviru svoje nadležnosti, uradi nešto. Podsetiću vas da je policija uhapsila grupu vojnika, jer ih je zatekla u izvršenju ubistva i taj predmet imate tu. Logično je bilo, ako vojska ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Doći ćemo na to kad za to dođe vreme. Pogledajmo sada kraj ovog dokumenta. To je, znači, maj 1999. godine. To piše general Pavković, inteligentan, obrazovan, iskusan vojnik, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Po mom shvatanju, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo onda ovde pod "Predložene mere", šta stoji: "U svetlu gore navedenog, a pogotovo posledica o kojima već postoje dokazi, a koje bi mogle postati još važnije, Vrhovna komanda treba da preduzme hitne mere unutar svoje nadležnosti da prepotčini jedinice i organe MUP-a Republike Srbije u duhu Ustava i postojećih zakona i u skladu sa proglašenim stanjem rata ili da poništi naređenja o njihovom prepotčinjavanju i ostavi komandu i komandovanje snagama MUP-a Srbije u rukama Ministarstva unutrašnjih poslova, Štaba MUP-a Republike Srbije za Kosovo i Metohiju, kroz zajedničku komandu, kao što je i do sada bio slučaj". Dakle, u svetlu onoga šta ste do sada govorili i maločas

govorili, ima li ovaj paragraf smisla ukoliko reči "Vrhovna komanda" zamenimo rečima "Vrhovni savet odbrane"? Da li to onda znači da Vrhovni savet odbrane treba da preduzme hitne mere?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, naravno da bi to trebalo da znači, ali akt o prepotčinjavanju je takođe potpisao načelnik štaba Vrhovne komande, odnosno tadašnji načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije. Ali i pored toga što nemam celinu i kontekst celog ovog teksta, mogu već sada da zaključim da se prethodna objašnjenja i prethodne činjenice ne mogu dovoditi u vezu sa samim aktom prepotčinjavanja, odnosno potčinjavanja, jer potčinjavanje može da se odnosi samo na borbena dejstva, kako smo više puta rekli, a prethodna dva, tri citata se odnose na krivična dela i na kriminal. Kriminal i nadležnost policije za suzbijanje kriminala, niti se po zakonu može prepotčiniti bilo kome, niti je to bio smisao naredbe. Dakle, ovde je reč o dve teze pogrešno spojene. Ja sam rekao da je određenih problema u vezi sa potčinjavanjem bilo, ali ovde se problemi u vezi sa potčinjavanjem dovode u vezu sa čistom nadležnošću policije što nije bio predmet naredbe o prepotčinjavanju. Naravno, na osnovu onoga šta sam pročitao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, ako sam dobro shvatio vaš odgovor, vi kažete da ovaj paragraf ima smisla ukoliko koristimo frazu "Vrhovni savet odbrane". Pa, molim vas, da sada bez komentara pročitate poslednju rečenicu poslednjeg paragrafa. U stvari, izgleda da je ceo paragraf jedan rečenica, a možda biste mogli da počnete da čitate sa ovog mesta, tri reda odozdo. Pročitajte to, molim vas.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ako počnem od ovog dela gde se kaže "a shodno proglašenom ratnom stanju ili da poništi naređenje o njihovom prepotčinjavanju i da komandu i komandovanje snagama MUP-a Republike Srbije, kao i do sada, vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova – Štab MUP-a Republike Srbije za Kosovo i Metohiju, preko zajedničke komande". Naravno, ovo do sada nisam obratio pažnju, do sada, da se pominju reči "zajednička komanda"

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To nema nikavog smisla, zar ne? MUP Srbije nije ... Molim vas, dozvolite mi da završim pitanje. To nema nikavog smisla onda. Nema smisla ovde ubaciti izraz "Vrhovni savet odbrane" zato što MUP Srbije nije dobijao uputstva od Vrhovnog saveta odbrane. Ili jeste?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, naravno, iz ovoga što se ovde vidi postoji kontradikcija, jer u početku rečenice se izražava stav da je Vrhovna komanda, da Vrhovna komanda treba da preduzme mere, a onda se dole, sasvim na kraju, kao alternativa nudi da komandovanje snagama policije preuzme Štab MUP-a za Kosovo, preko zajedničke komande. Ako snagama MUP-a komanduje Vrhovna komanda, kako se ovde navodi, onda je suvišno pominjanje zajedničke komande. A, naravno, ovo je očigledno stav gospodina Pavkovića o ulozi zajedničke komande. Ja i dalje ostajem pri stavu koji sam u vezi sa tim telom izneo. I dalje tvrdim da MUP-om na Kosovu nije komandovala zajednička komanda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali vi sigurno razumete, gospodine Stevanoviću ... U stvari, možete li da nam objasnite kako to da svi dokumenti koje smo pogledali sugerišu postojanje nekog drugog tela, to jest zajedničke komande? Možete li to da shvatite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, vi ste pokazali dokumente koje vi imate, a većinu njih ja, naravno, nisam imao. Ali u ovim tabulatorima nalaze se desetine dokumenata koji govore da je policijskim snagama na Kosovu i Metohiji komandovao vrh ministarstva preko ministra, Štab ministarstva u Prištini i područni Sekretarijati unutrašnjih poslova na području Kosova i Metohije. Ako gledamo samo ovaj dokument i ako podrazumevamo da drugi ne postoji, onda bih ja, naravno, na vaše pitanje morao da odgovorim drugačije.

SUDIJA BONOMI: Ali kontekst ovde sugeriše da je zajednička komanda nešto različito od Vrhovne komande. U ovom kontekstu čini se da se to odnosi na komandu MUP-a, što je nešto različito od komande vojske ili vojske kojoj je prepotčinjen MUP. Gospodine

Stevanoviću, da li je postojalo nešto u hijerarhiji MUP-a što se može opisati kao zajednička komanda?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa, jedino ukoliko se ovaj pojam može upotrebiti kao sinonim za Štab MUP-a u Prištini, ali ovde se ispred ovog pojma "zajednička komanda" pominje štab, pa u tom slučaju svakako ne.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo još jedno pitanje o ovome. Da li sam vas dobro shvatio? Kad bi neko pošao lancem svih odluka i naredbi kojima se upravljalo MUP-om ili vojskom na Kosovu tokom sukoba, tim bi se lancem došlo do relevantnog ministra. Da li ste me shvatili? Dakle, ako idemo tim lancem do vrha, dolazimo do ministra, odnosno ministarstva.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U Ministarstvu unutrašnjih poslova, naravno, do ministra unutrašnjih poslova, a u vojsci do Generalštaba, odnosno do načelnika Generalštaba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pretresno veće treba da zna da smo mi u našoj potrazi i nastojanjima da razjasnimo ovu situaciju takođe uputili relevantnim vlastima i zahtev za pomoć u kom tražimo da se takav lanac ovlašćenja jasno pokaže, a sada pogledajmo tabulator 67. Molim vas, vrlo kratko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kao što znate, ja sam bio predsednik republike i vrhovni komandant. Pa, ako vam je od koristi, mogu ja da vam kažem šta je Vrhovna komanda.

SUDIJA ROBINSON: Vi možete da svedočite kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hteo sam da vam pomognem u objašnjenju, a to inače piše u Ustavu i piše u Zakonu o odbrani, pa je lako pročitati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo sada na brzinu tabulator 67. To je dokument od 13. maja 1999. godine. Ovaj ide u suprotnom smeru. Dolazi iz Ministarstva unutrašnjih poslova, potpisao ga je general-potpukovnik Sreten Lukić, a upućen je načelniku i pri kraju prvog paragrafa stoji: "Na mešovitim punktovima i u patrolama, zadatke zajednički izvršavaju pripadnici MUP-a i Vojske Jugoslavije tako što pripadnici Vojske Jugoslavije zaustavljaju i kontrolišu pripadnike i vozila Vojske Jugoslavije, a pripadnici MUP-a pripadnike MUP-a i građane i njihova vozila. U dosadašnjem radu uopšte, kao i u radu punktova i patrola, uočen je niz slabosti i propusta koji se ogledaju u sledećem: neefikasno, nedosledno i neprofesionalno postupanje, drsko, nekorektno i nepristojno ponašanje prema građanima" i tako dalje, i tako dalje, "drugim rečima, sve ovo stvara lošu sliku i impresiju o policiji". Dakle, s jedne strane imamo vojsku koja tvrdi da se čine teški zločini i da je za to odgovoran MUP, a ovde imamo MUP koji o samom sebi kaže da ima nekih nedostataka i slabosti u ponašanju. Da li je istina da je bilo teških zločina i da su ovi dokumenti bili pokušaj da se to, na neki način, ipak prizna?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Više puta sam rekao, bilo je zločina i neke od njih smo razmatrali gledajući dokumenta koja se nalaze u ovim tabulatorima. Ova depeša pokazuje svest da je bilo propusta. Oni se, te karakteristike i konkretni propusti se jasno stavljaju u dokument koji je javni. Skreće se pažnja potčinjenima na ono šta je uočeno i od njih se traži da takvo ponašanje otklone. Mogu da dodam samo, kada se koncipira ova naredba u kojoj se potčinjeni na određeni način kritikuju, onda se ta uvodna rečenica možda i dodatno naglasi, da bi se kod potčinjenih ozbiljnije shvatila činjenica da se nešto radi na način koji nije dovoljno usaglašen sa zakonom i sa propisima, pa se čak i upozorava i na nepropisno nošenje uniforme, kapa i na slične stvari. Dakle, očigledna je namera da se pojača utisak kod potčinjenih o problemu, da bi se oni ozbiljnije uhvatili u koš-

tac sa tim problemom i prevazišli ga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vam kažem da su se nad Albancima činili teški zločini i to sve vreme i vi to dobro znate i postojala je ipak neka potreba da se nešto od toga stavi u dokumente i to je jedan takav primer.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam sporio konkretne događaje i objasnio sam ih, ali to nije bila politika i to nije bio plan, niti nalog, niti naređenje, niti stav. Politika je bila suzbijanje svega nezakonitog, najpre terorizma, a onda, naravno, svega nezakonitog, bez obzira ko bi to činio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što pređem na sledeću temu, poslednje pitanje o terminološkim problemima. Danas smo testirali prevodioce u vezi sa tim. Idemo na vaš dnevnik, strana 119 na engleskom jeziku. Na srpskom jeziku je to R0172461. Na engleskom je to pri vrhu strane. Jeste li pronašli stranu, gospodine Stevanović?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo trenutak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se to stavi na grafoskop da ne bismo opet imali problema sa jezikom. Dobićete i srpski original. Samo trenutak. U stvari, zanima me samo naslov. Na engleskom piše "Sednica zajedničke komande", pa onda mislim da bi ipak bilo bolje da vas prvo pitamo da li je ovo vaš rukopis?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta to onda znači "Sednica zajedničke komande"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, iz svega što sam rekao o zajedničkoj komandi, verovatno je jasno šta znači. Jedini problem je taj datum. Ja, zaista, ovaj ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, šta to onda znači?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, to znači da sam ja, najverovatnije, ne najverovatnije, nego sigurno, prisustvovao sedni-

ci na kojoj su prisustvovali ljudi koji su, kako sam ranije objasnio, činili zajedničku komandu ili neko od njih. I sećam se dobro iz intervju u Beogradu, ovo je jedino mesto u celom mom rokovniku u kome se taj pojam pominje. Izrazio sam sumnju otkud se uopšte našlo na tom datumu. Meni bi bilo logično da je datum 1998. godine, a 1999. godine mi nije sasvim logično. Moguće je da je neko pomenuo da se taj sastanak tako zove, pa sam ja zapisao, što je takođe logično, ali razumeo sam da imamo zapisnike sa tih sednica, pa bi bilo možda dobro da vidimo da li uopšte postoji taj datum.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde vrlo jasno stoji datum 2. jun. Mi smo čuli iskaze drugih svedoka da su prisustvovali sastanku kojim je predsedavao Šainović, dan ranije. Znači postojala je zajednička komanda. To ste vi i zapisali, a zbog nekog razloga sada to ne želite da priznate.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja priznajem i to je očigledno da to piše u mom rokovniku i na tu temu sam dosta sumnje izrazio kada sam imao intervju u Beogradu. To možete pogledati u transkriptu. Dakle, ne znam zašto sam zapisao i kako sam zapisao, jer sva moja druga saznanja odgovaraju onome šta sam rekao na ovom svedočenju, izuzev ove činjenice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, mi smo dobili izričito negiranje od vaše Vlade da je zajednička komanda postojala 1999. godine, a ovde sada vidimo da ste vi zapisali da postoji. Recite, postoji li neka vrsta zajedničkog sporazuma da se pred ovim Sudom sakrije postojanje zajedničke komande?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne i kada ste već pomenuli Vladu, ja vam mogu odgovorno reći da ja nemam nikakve kontakte sa bilo kojim čovekom iz prethodne i sadašnje Vlade. Dakle, ovo šta sam vam pričao, pričam vam samo iz svog sećanja na to vreme, a nikako na osnovu dogovora sa bilo kim, pogotovo ne sa bilo kim iz prethodne ili sadašnje Vlade Republike Srbije. Ovo je prosto činjenica. Konstatovana je 2002. godine. Dao sam opširno

obrazloženje o tome. Izrazio sam sumnju. Sva druga saznanja moja ne potvrđuju da je ovog datuma postojala zajednička komanda. Ako pogledate ceo rokovnik, uverićete se da je to tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo sad na nešto drugo. Postavljana su vam pitanja i vi ste odgovarali povoljno za Odbranu o Padalištu (Padalishte), Suvoj Reci, Izbici i Račku. Hajde onda da stavimo na grafoskop ovu fotografiju. Ovo je fotografija jedne žene, žene iz Padališta, Ljimaj (Limaj). Ona je na otvorenoj sednici izjavila da su ljudi u policijskim uniformama, odnosno uniformama sa policijskim oznakama, opkolili njenu kuću u Padalištu 26. marta 1999. godine, ubili šestoro od devetoro njene dece od kojih je najstarijem bilo 19 godina, a najmlađem dve godine, zajedno sa njenim mužem i svekrvom. Objasnila je da je najverovatniji motiv za ubistvo nešto šta je rekao jedan policajac. Rekao joj je da njena porodica mora da umre zato što je njen suprug učitelj dece u albanskoj školi. Da li vi znate bilo šta što bi moglo da sugeriše da ova žena ne govori istinu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Apsolutno ne znam ništa, ali stvarno kada mi postavljate ovakvo pitanje i sliku ja moram da izrazim iskreno žaljenje zbog žrtve koju ova žena trpi i koju je trpela. Nemam nikakvo saznanje o tom događaju. Mislim da sam se tako i do sada izjasnio. Ja sam samo rekao da policija nije registrovala takav događaj. Niko takav događaj policiji nije prijavio i, ne znam, još sam neku nelogičnost rekao u vezi sa tim. Ne mogu da se setim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa to vas baš zato i želim da pitam. Gospodine Stevanoviću, kako se moglo dogoditi da ovako monstruozno ubistvo, koje su 26. marta izvršili ljudi u uniformi, prođe nezapaženo, neistraženo, a i da se za to nikome ni ne sudi? Kako to može da se dogodi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam objasnio sve probleme sa kojima smo se suočavali. Prosto, da budem kratak, moglo se dogoditi, kao što se dogodilo ono šta smo videli juče na snimku, ali tvrdim da to nema veze sa, sa zvaničnim postupanjem i politikom postupanja policije na Kosovu. Jedno, najminimalnije saznanje da je

policija o tome imala, budite sigurni da biste imali predmet i da biste imali rezultat istrage. Možda ne bismo imali konačan rezultat, ali bi predmet bio otvoren da se taj slučaj završi. Nema nikakve sumnje u to. Ne može ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Podsetite nas, gospodine Stevanović, šta ste ono rekli o Padalištu, ono šta je bilo u prilog optuženom? Kako možete da pomognete Sudu u vezi sa Padalištem? Recite nam.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, nisam imao prosto nameru da pomognem Sudu. Rekao sam ono šta mi se učinilo nelogičnim. Mislim da sam imao takvo pitanje. Dakle, sticajem okolnosti znao sam da Padalište ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je to bilo? Šta je bilo nelogično?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, na određen način je bilo nelogično, ali to nije, naravno, toliko važno po mom mišljenju, meni je bilo nelogično da je stradala, da je stradalo više ljudi sa istim prezimenom u mestu u kome postoji 10 različitih prezimena, a kako se sećam, opis je bio da su policajci ili vojnici, ne sećam se, pucali nasumice po selu. Dakle, ako bi se pucalo nasumice po selu, vrlo je logično da bi se teško moglo desiti da strada 10 ili, ne znam koliko već ljudi, istog prezimena u selu gde postoji 700 ili, ne znam, 800 ljudi sa 10 različitih prezimena. Eto, to je meni, prosto, bilo nelogično, a ni u kom trenutku nisam sumnjao da su ti ljudi stradali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Želim da skrenem vašu pažnju da je ono šta je gospodin Najs hteo da tvrdi opisano u tački 66, upravo ovako kako svedok kaže, kako su snage opkolile selo, pucale po stanovnicima koji su bežali i da je tada stradalo toliko ljudi. I on je objasnio da to ne može biti logično uopšte, što i sad ponavlja.

SUDIJA ROBINSON: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ako želite da pročitate za Padalište ...

SUDIJA ROBINSON: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ... to je paragraf 66(f).

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanović, vi tvrdite da nemate ništa šta biste mogli da dodate dokazima o Padalištu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Onome šta ja znam, nemam. To ne znači u nekom krajnjem slučaju da negde ne postoji nekakav dokaz, ali ja ga nemam i skoro sam siguran da ne postoji u Ministarstvu unutrašnjih poslova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam ...

SUDIJA KVON: Za zapisnik treba da uđe da ime ove svedokinje nije Ljimaj, već Imeraj (Lirije Imeraj).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam mislio da sam ga ja pogrešno izgovorio, a u stvari je pogrešno na ovome snimku. Hvala, časni Sude. Molim da sada pogledamo Suvu Reku. To ćemo takođe da nađemo u optužnici. Podsetite nas šta ste vi mislili, na koji način možete da pomognete Pretresnom veću u vezi sa Suvom Rekom, gospodine Stevanović?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, ja sam odgovarao i na ta pitanja. Dakle, u ovim predmetima se nalaze dva događaja sa ukupno blizu 20 poginulih lica i nalaze se dokumenti koje su policija i nadležni sudski organi sačinili u vezi sa ta dva događaja. Ako se dobro sećam, ja sam rekao, odgovarajući na pitanje, da nema drugog razloga zbog koga policija ne bi na isti način postupala i u slučajevima ili u slučaju koji je opisan u optužnici, da je

o tom događaju imala bilo kakvo saznanje. Dakle, moj, suština mog odgovora je bila da policija nije imala nikavo saznanje o događaju opisanom u optužnici koji se odnosi na Suvu Reku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: SAJ je jedinica koja vam je poznata i ona je pripadalo vašem delu MUP-a, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: SAJ je Specijalna antiteroristička jedinica MUP-a. Pripadala je Resoru javne bezbednosti, to je tačno, ali nije bila u okviru moje, mog okvira odgovornosti na mestu pomoćnika ministra, niti bilo kada pre toga, ako je važno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Bez obzira na to, iako nije bila u okviru vaše nadležnosti, da li možete da potvrdite da je SAJ imala svoj poligon za vežbanje gađanja u blizini Prizrena (Prizren)?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne mogu potvrditi, a mislim da to nije tačno. Znam da se u blizini Prizrena nalazi zaista nekakav poligon za gađanje, ali nemam podatke o tome da je tamo vežbala Specijalna antiteroristička jedinica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ono šta možete da nam kažete je sledeće: poligon za gađanje nije otvoren za javnost, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U principu ne. Mislim da je taj bio u krugu kasarne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas fotografiju Šihrete Beriša (Shyhrete Berisha). Dok čekamo fotografiju svedokinje, reći ću vam šta je ona rekla. Ovde je svedočila Šihrete Beriša. Sada ćemo da stavimo njenu fotografiju na grafoskop. Hvala lepo. Ona je opisala kako su 26. marta 1999. godine muškarci u kamuflažnim maskirnim uniformama ubili njenih četvoro dece i muža, a ukupno je ubijeno 40 ljudi u jednom kafiću, a počinioci su pucali i bacali bombe u kafić. Ona je bila ranjena, ali je preživela, iskočila je iz kamiona u kome su prevožena ostala tela zajedno sa njom. Dokazi, gospodine Stevanović, su da su ta tela prvo sahranjena na poligonu za vežbe gađanja SAJ-a u blizini Prizrena, a to je mesto za koje ste vi rekli da u

principu nije otvoreno za javnost. Kasnije su radnici preduzeća "Higijena" ekshumirali ta tela, utovarili ih u jednu hladnjaču i odvezli u pravcu za koji u to vreme niko nije znao gde. Međutim, 2001. godine su pronađeni u Batajnici, u blizini objekta za obuku SAJ-a. Dakle, u objektu koji je bio pod kontrolom Resora javne bezbednosti. Možete li da nam objasnite šta to nije bilo u redu u sistemu obavljanja policijske dužnosti na vašoj teritoriji? Ljudi su ubijeni na taj način i završili na jednom poligonu za gađanje za koji ste vi rekli da možda nije pripadao SAJ-u, a onda su na kraju ta ista tela završila u prostoru, drugom poligonu za obuku u blizini Beograda koji je pripadao takođe SAJ-u?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da pojačam tvrdnju da u Prizrenu taj poligon sasvim izvesno nije koristio SAJ, jer ne mogu da se setim trenutka kada bi SAJ boravio u Prizrenu. Znam da su bili na nekim drugim područjima. To je prvo. Drugo, sve to šta ste sada opisali ja sam okarakterisao u odgovorima na prethodna pitanja. Dakle, zaista ne znam šta može biti razlog i ko može biti izvršilac toga. To bi svakako morali da objasne oni koji su učestvovali u tome, jer ja nemam nikakva saznanja o tome. Nisam ih imao sve dok sam se nalazio u MUP-u.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite, gospodine Stevanović, vi ste policajac na vrlo visokom položaju, a mi se ovde bavimo stvarnošću. Da se leševi prebace iz jednog prostora koji je pod kontrolom i pripada policiji na drugi prostor koji je pod kontrolom i pripada policiji, to je nešto šta bi policajac na visokom položaju morao da može da objasni i ja želim da kažete Sudu zašto su leševi članova porodice ove žene prebačeni na taj način s jednog mesta na drugo, nakon što su ubijeni na taj način?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu, na žalost, da vam pomognem u tom objašnjenju. Sve šta u vezi sa tim znam već sam rekao. Mogu jedino da se ponavljam. A u policijskom poslu, rekao sam vam, kada se radi na nejasnom i nerazsvetljenom delu, uvek se počinje sa više mogućih verzija i u ovom trenutku ja ne mogu da se opredelim ni za jednu konkretno, osim onoga o čemu sam već

pričao. Ali to će se svakao rasvetliti, ja se nadam.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, vidim vreme. Ja ću rado da nastavim, ako želite.

SUDIJA ROBINSON: Ne, bolje je da se ovde zaustavimo.

TUŽILAC NAJS: Ja sam se nadao, naravno, da ću danas da završim, ali mislim da neću još dugo vremena da uzmem u ponedeljak. Postoji mogućnost da nam ovaj svedok pomogne oko određenih pitanja i mislim da je uvaženi sudija Bonomi (Bonomy), kao i ja, pokrenuo to pitanje. Mi ćemo da mu dostavimo, ukoliko on smatra da mu je od koristi, fotografije i imena ljudi koji su identifikovani ili je sugerisano da su identifikovani juče. To sam ja sugerisao, kao i druga pitanja koja mogu da budu korisna u ovom trodnevnom periodu do nastavka suđenja.

SUDIJA ROBINSON: Da, te fotografije treba da stavite na raspolaganje svedoku. Generale, vi se sećate da sam rekao da možete da uspostavite određene kontakte, ali ti kontakti vam ne dozvoljavaju da diskutujete uopšteno o svom iskazu. To možete da radite samo u ograničene svrhe, a u ovoj pauzi nemojte ni sa kim da razgovarate uopšteno o svom svedočenju.

SUDIJA KVON: Ima još nekoliko imena iz dokaznih predmeta Tužilaštva koja bi svedok trebalo da potvrdi.

TUŽILAC NAJS: Ne samo imena. Ima mnogo više ljudi, međutim trenutno sam u situaciji samo da mu ponudim ta imena, zajedno sa fotografijama.

ADVOKAT KEJ: Nisu u pitanju samo fotografije, već i dokumenti koji su uvedeni tokom unakrsnog ispitivanja juče i svedok je rekao da će da se raspita, a to je proizašlo iz pitanja Pretresnog veća u vezi sa tim

pripadnicima MUP-a koji se navode u tim dokumentima i pretpostavljam da Pretresno veće ne bi imalo nikakvih prigovora da se svedok raspita u vezi s tim tokom ove pauze.

SUDIJA BONOMI: Mislim da treba da dobije informacije kako bi mogao to da uradi.

SUDIJA ROBINSON: Koliko sam shvatio, ti dokumenti su već prosleđeni svedoku. Prekidamo sa radom i nastavljamo u ponedeljak u 9.00.

Fond za humanitarno pravo